
WIDENER
HN TD1P M

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
ET
VE
RI
TAS
CHRISTO ECCLESIAE

GEOGRAFI OG KÆRLIGHED.

VED

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

KØBENHAVN.
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG.
FR. BAGGES BOGTRYKKERI.
1885.

GEOGRAFI OG KÆRLIGHED.

GEOGRAFI OG KÆRLIGHED.

VED

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

FR. BAGGES BOGTRYKKERI.

1885.

FØRSTE HANDLING.

Et stort rum; dets vinduer vender ut til venstre*. På den motsatte væg er dør in til professor Tygesens arbejds-rum. I bakgrunnen fører en stor dør ut til gangen, som er bred og utstyret som et musæum. Det samme er tildels værelset herinne. Genstandene skriver sig fra de forskelligste folkeslag.

På bægge sider af døren står to bord, belagt med opslagne bøker og en mængde papir-strimler, ordnede i små pakker, hvær med en sten over. Fræmme til højre en sofa, foran den et bord med fruentimmer-saker på. På den andre siden et staffeli, på det et portræt i naturlig størrelse. Stoler, et stort spejl o. s. v., alt stilfullt.

FØRSTE MØTE.

Døren til gangen står åpen, og derfra høres latter. Fru Karen Tygesen og fru Birgit Rømer er der ute.

Karen.

Jeg kænte dig ikke straks.

Birgit.

Og jeg dig, — å, før jeg så dig!

---

* Venstre og højre i rummet.

KAREN.

Ha, ha, ha!

BIRGIT.

Ja, på den latter kænte jeg dig! Den er ganske som for 17 år siden.

KAREN.

Å-ha, du visste, vi bodde her?

(De kommer bægge in.)

BIRGIT.

Jeg havde kænt dig på den latter, om det var i Australien! — I har jo været der også?

KAREN.

Hvor har vi ikke været? — Ha, ha, ha!

BIRGIT.

Ha, ha, ha, jeg må le med dig. Gud, hvor dette er morsomt! (De omfavner og kysser hværandre.) Nej, hvor du har holdt dig godt, Karen!

KAREN.

Æn du da? Du er jo næsten en ung pige!

BIRGIT.

Den sender jeg tilbake!

KAREN.

Jeg visste, du snart vilde komme!

BIRGIT.

Ja, du visste, jeg havde arvet vor gamle slægts-gård.

KAREN.

„Hesteskoen“! Vor ungdoms drøm!

BIRGIT.

Gud, ja.

KAREN.

Jeg er der ute minst én gang om uken.

BIRGIT.

I „hesteskoen“?

KAREN.

D. v. s., jeg farer forbi til instituttet.

BIRGIT.

Ja, der ligger jo et pige-institut like ved?

KAREN.

Og der har vi vor datter.

BIRGIT.

Er hun der? Du har bare ét barn — og har henne i institut?

KAREN.

Å, det er sådant et udmærket institut. For resten var det ikke bra at ha henne hjemme. Tygesen må ha ro.

BIRGIT.

Men så er hun jo ikke langt borte? En liten time derut.

KAREN.

Jeg besøker henne hvær søndag.

BIRGIT.

Men hun var i byen igår?

KAREN.

Helga? Nej.

BIRGIT.

Jeg så to unge piger i teatret igår aftes, og min nabo sa, at den ene lignede din datter.

KAREN.

Lignede Helga?

BIRGIT.

Det var således, jeg fik vite, I bodde her.

KAREN.

Vi har bodd her vel et år nu.

BIRGIT.

Ja, det visste jeg ikke. Jeg kom her i forgårs. I „hesteskoen“ var malingen ikke tør uten i et eneste rum, — det store, du vét, midt foran, — det med karnapet på.

KAREN.

Der, hvor det spøker!

BIRGIT.

Der, hvor det spøker, ja! — Og dit må vi ænda gå på brætter. Gud vét, hvad slags fernis malerne bruker her hjemme i Norge, siden den aldrig tørker. Vi hænger fast som fluer. — Nu, så flyttede jeg tilbake på hotellet.

Men skulde jeg være i byen, så vilde jeg gå i teatret og se gamle ansigter. Det var jo søndag.

KAREN.

Det samme gjorde vi.

BIRGIT.

Der var ganske fullt. Jeg satte mig helt foran i en sniploge. Alle glodde på mig, ingen kænte mig. Jeg havde også kikkerten foran øjnene den hele tid, tæppet var nere.

KAREN.

Nu, hvad var *dit* intryk?

BIRGIT.

Jeg tænker mig, det måtte ha været det samme, om jeg havde været borte i 100 år! Det meste nyt, nej så aldeles nyt! Så noget, som aldrig blir nyt. Fru Holm sat ænnu i parket, like varm og rund og blid; det var bare ikke fru Holm, men hennes datter, vor lille Augusta. Fru Holms gamle mor sat der også. Sammenkrøpen og tynn — og like glad i skuespil som altid. Men det var ikke fru Holms mor; det var fru Holm selv.

KAREN.

Ha, ha, det er virkelig sant.

BIRGIT.

Og når der er en forandring, du, så er

det den sort, som at Torpe-familjens store næse er flyttet. Den sitter nu i Brun'ernes bolle-fjæs.

KAREN.

Ha, ha! De familjer er også svært sammengiftet.

BIRGIT.

Men alt det, jeg kænte igen, var ingen ting mot det, jeg ikke kænte.

KAREN.

Ja, har du set maken? De fleste her er ny!

BIRGIT.

Normænnene må være et gruelig uroligt folkefærd.

KAREN.

På vore rejser traf vi normæn overalt, — bare der fløt vand. — Men du sa, der var nogen, som lignede Helga?

BIRGIT.

Ja, der var. — Vét du, jeg må virkelig få ta kåpen af mig?

KAREN.

Kære!

BIRGIT.

Tidlig imorges gik jeg ut, og da var det koldt. Men nu —! For overgange!

KAREN.

De er vel lit kvassere æn i Odessa?

BIRGIT.

Å, de kan være kvasse nok der.

KAREN.

Jeg skal ta din kåpe.

BIRGIT.

Vist ikke! (Lægger den over et af de lange bord.)

KAREN
(skriker).

BIRGIT.

Gud, hvad er det?

KAREN.

Tygesens optegnelser! Utdrag! Du har lagt din kåpe netop over dem, han nu holder på med.

BIRGIT.

Kære, har han dem liggende her?

KAREN.

Han har ikke plas til alle der inne.
(Hun løfter kåpen forsigtig og lægger den over en stol-ryg.)

BIRGIT.

Men alle disse småsten?

KAREN.

Ja, dem må vi lægge op igen, hvær på sin pakke. Så! Det er, fordi pakkerne ikke skal blandes om hværandre. — Dette er Rusland.

BIRGIT.

Rusland?

KAREN.

Han skriver nu om Rusland. Og så længe er hele huset i Rusland. Du kunde let ha gjort ordentlig ugreje!

BIRGIT.

Å, der er ugreje nok før der.

KAREN.

Her er optegnelser om Ruslands sprog.

BIRGIT.

Det der?

KAREN.

Han holder netop på med sprogene nu. Du kan ikke tænke dig, hvor mange der er! —

BIRGIT.

Sæt så, jeg kom og blandede alle disse sprog sammen!

KAREN.

Ja, du kan tro, det blev ikke spøk! Se så! — Nu håper jeg dog, det er, som det var —

BIRGIT.

— før sprog-forvirringen.

KAREN.

Ha, ha! Det er rasende morsomt, at du er så uforandret!

BIRGIT.

Synes du? (De går under dette pâny fræmover igen; men stanser nu foran vinduerne.) Nej, som her er vakkert her hjemme! Jeg forstår ikke, at jeg havde glemt det. Eller kanske havde jeg aldrig set det. Jeg var jo så ung dengang.

KAREN.

Ja, vakkert er her!

BIRGIT.

Og våren her! Jeg har aldrig set vår før.

KAREN.

Andre siger, vi har ingen vår.

BIRGIT.

Så er det sommeren da, som ser ut som vår. Nej, jeg vil ta mig en rundrejse i landet! Der skal jo annensteds være ænda dejligere.

KAREN.

Å, her er blidt og storartet om hinannen.

BIRGIT.

Noget sådant som dette løvspræt og denne græsvoll? Har du set noget så fint? Og den farve! Og farven over åserne, du? Slikt liv der er i det! — Men mænneskene her er likesom ikke glad.

KAREN.

Ikke nok for dig.

BIRGIT.

De går, som de skulde hen og lægge kranser på en grav. — Kære, maler du?

KAREN.

Nej, jeg males. Jeg skal dra staffeliet lit længer fræm, så du kan se. —

BIRGIT.

Men det er jo malet af en mester?

KAREN.

Han *er* det. Du har vist set hans navn ofte. *Henning.*

BIRGIT.

Er det Henning? Hvor det er udmærket, Karen!

KAREN.

Finner du? — —

BIRGIT.

Han er dog vel ikke forelsket i dig?

KAREN.

Nej, hvordan kan du falle på —? Ha, ha!

BIRGIT.

Der er noget i den opfatning, der —! Og han er jo en gruelig forelsket natur? Er han ikke?

KAREN.

Hvorledes vét du det?

BIRGIT.

Han var i teatret igår aftes. Det var han, som sat sammen med de to unge piger. Og da hørte jeg et og annet om ham.

KAREN.

Af hvem?

BIRGIT
(mens hun bestandig ser på billedet).

Den samme dame ved siden af mig. I den bakerste loge så jeg to unge piger og en herre le og more sig så kostelig. Jeg så det mellem første og annen akt; mellem annen og tredje igen, og så spurte jeg. De to piger sat og trykte sig langt bak for ikke at være kænt. Og den ene, sa de, lignede din datter.

KAREN.

Nej, Helga var der ikke; fik naturligvis ikke lov til at ta i teatret uten vort samtykke. Det er sådant et udmærket institut.

BIRGIT.

Men på den måten fik da jeg høre, at I var her. — Alle kænner din man. Han er jo så berømt.

KAREN.

Ja, han er blet det i de senere år.

BIRGIT.

I Italien så jeg netop nu hans navn i et tidsskrift. — Men han skal jo være så rar, du?

KAREN.

Ja-så? Ha, ha; hvem har sagt det?

BIRGIT.

Nå, det husker jeg virkelig ikke. Dog én kan jeg nævne: min man.

KAREN.

Ja, der kommer Tygesen, så kan du selv se!

BIRGIT.

Er det han, som nu er i gangen?

KAREN.

Ja. Nu har han gåt sin morgentur.

ANNET MØTE.

TYGESEN
(utenfor).

Tattera — tattera — ta — san! — (i døren.) For et vejr! Det gyver af sol! Og som det dufter der ute!

(går mot sit rum.)

KAREN.

Men ser du ikke —?

TYGESEN.

Hvad? Å!

KAREN.

Min man, — fru Birgit Rømer.

TYGESEN.

Birgit — Rømer? D. v. s. Birgit Hamre? Gift med gamle Rømer i Odessa, han med kalotten og de to papegøjer der inne i det store kølige rum med porcelæns-gulvet? Vi var der en hel uke! Og De var der ikke!

BIRGIT.

Ja, det var forargeligt.

TYGESEN.

Vist var det forargeligt. — Så nu er De kommen flyvende fra det sorte hav! Og slår ner i „hestekoen"? Gud, hvor det sted ligger vakkert der i bakkerne! Ligger på to armer og ser ut over. (folder hænderne under haken.) Vi har vort pigebarn der ute i instituttet. Et udmærket institut! — Når kom De, kære? Bi nu lit: — jeg må se på Dem!

KAREN.

Min man er meget nærsynt.

TYGESEN.

På mine rejser, ser De, har disse pokkers kikkerter ætt øjnene ut af hodet på mig. Altså: — men De er jo en ung pige?

BIRGIT.

Det samme siger jeg om Deres hustru.

TYGESEN.

Karen? Gift, da hun var 16 år, har en

datter på næsten seksten; seksten og seksten gir to og tredive år! To og tredive år er Karen! Men så må vi dra fra det år, hun gik med Helga.

BIRGIT.

Lægge til, mener De?

TYGESEN.

Om forladelse: lægge til! Det må vi! Altså: Karen er næsten 33 år, er Karen! Der kan De se!

BIRGIT.

Og jeg er vel 35.

TYGESEN.

Er De? Men Karen ser ældre ut.

BIRGIT.

De må være meget nærsynt.

TYGESEN.

Virkelig? — Lad mig se!

(KAREN undviker og går med det samme ut i gangen. Døren står åpen.)

TYGESEN.

Hun tør ikke! Det tænkte jeg nok! — Å, vi har gåt for langt idag: jeg er blet *for* varm. Undskyld, frue, at jeg ikke tar hatten af. Jeg må beholde den på, og frakken også, til jeg skifter. Nej, det var Turmans skyld. Pokkers Turman! Jeg kunde ikke få ham til at forstå mig! I grunnen har han ingen fantasi. Og uten

fantasi ingen opdagelse, det siger jeg bestandig; det gæller videnskabsmannen som alle andre. Men hvad gør Turman? Han husker jo alt, han engang har glod på, og så tar han og lægger det stykke for stykke tørt sammen, alt det, som vites om samme ting! Nu gæller det *Istar*. De vét gudinnen Istar. Om hennes betydning er der megen strid, å, megen! Så sætter han op hvær linje, hvært ord, hvært tegn i alle de babyloniske og assyriske myter, som handler om Istar. Og på den måten, ser De, — altså ved at sætte dette sammen akkurat som stykkerne i en billed-æske . . .

BIRGIT.

Jeg forstår —

TYGESEN.

. . . og ved at flytte væk det, som er senere tildigtet — for i alle myter, vét De, er noget senere tildigtet —

BIRGIT.

Naturligvis!

TYGESEN.

— får han fræm det oprinnelige billede! Hvad synes De?

BIRGIT.

Men det er jo sinnrikt?

TYGESEN.

Vist er det sinnrikt. Turman er en betydelig man! Og vét De så, hvad han får ut . . .?

Birgit.

Det er da vel aldrig mig?

(Pause.)

Karen
(som er kommet in).

Dette kan jo ikke interessere Birgit.

Tygesen.

Ha, ha, ha! Nej! Det kommer af, at Turman har snakket mig full, og nu renner det over. (Karen begir sig in i Tygesens rum.) Vi går morgentur sammen, Turman og jeg, og har hvær sin dag at snakke på. Idag har det været hans dag. — Geografi og sprog er nærmere i slægt, æn folk tror. Det var netop sprogstudierne, som fik mig in på geografien. Jeg begynte som en ung sproglærd. Men når jeg holdt på med sprogene, især de gamle, var det, som jeg i det ene hørte havet i fjærn brus — hørte dette lange, melankolske sug, og dette stadige småkvister. I det annet sprog hørte jeg akkurat som ekkoet mellem fjællene. Det small, og det sprat, og det lo. Og så slette-sproget. Tunge ensformige steg og noget i det, som lignede hestetramp, vognrassel. Men på den måten så jeg landskab og levesæt stige op af sprogene. Det fristede mig; jeg måtte læse om de land, folkene bodde i, rotede mig så dypt in — og blev der for bestandig! Ak ja! — Lyden, det foniske, har fra første færd besat min fantasi. Men Turman har ikke den minste sans for det.

Ikke et bøs! Så han ærgrer mig. Men gud, hvad han vét! Hele bærg af hukommelse! — Trods alt: jeg har den dypeste beundring for Turman! Jeg slår op i ham som i —

BIRGIT.

— Er han gift?

KAREN
(som netop kommer in).

Ha, ha!

TYGESEN.

Karen! Hun spør, om Turman er gift!

KAREN.

Nej, han er født ungkar.

TYGESEN.

Havde De set ham, frue, bare et øjeblik så havde De vist ikke spurt. Turman er fra Sætersdalen. Vét De, hvad det vil sige? Han ligner en kobb. Det gør nemlig alle sætersdøler. Og så er han opdraget i Kristianssand, en by, hvori der bare er fruentimmer.

BIRGIT.

Nå —!

TYGESEN.

Ja, rimeligvis nogle manfolk også. Men en sætersdøl væltet ner i Kristianssand for at opdrages der? Hvad? Han hater fruentimmer siden den tid! — Han har aldrig en time

i sit liv været hæftet bort, Turman; — det er saken.

KAREN.

Skulde du nu ikke ville bytte, Tygesen?

TYGESEN.

Jo, straks. Skønt jeg holder mig jo varm, når jeg driver på som nu. — Ja-så, så De er kommet hit til os? Hvad synes De om våren i Norge?

BIRGIT.

Å —!

TYGESEN.

Ikke sant—? Ja, De rejser ikke straks igen?

BIRGIT.

Jeg blir her i sommer. —

TYGESEN.

De har jo ingen barn, som vænter på Dem?

BIRGIT.

Nej.

TYGESEN.

Det skal bli morsomt at se åpne vinduer og liv i „hesteskoen"! Den har ligget der på bakken som et fortrollet slot. Tilstængt, mørkt. Som barn var jeg ræd det. Besynderligt hus! I slutten af forrige århundre byggedes flere slike. Selv der nere i Sydrusland fant jeg et par hestesko-

formede hus. Invendig i rundingen langs hele huset (slår en halvring med hånden) en overbygget, bred gang. Den følger helt rundt og ligger i regelen lavere æn rummene. En må stige op fra den og in. En underlig skrue han, som byggede „hesteskoen“! Deres bestefar?

BIRGIT.

Nej, oldefar.

TYGESEN.

Ja, naturligvis. Engang han var uvænner med sin hustru — han var uvænner med al værden! — jagde han henne dit ut, trods det var vinterdag. Ikke en sjæl i huset uten henne! Der maatte hun leve! Så angrede han det, kom kørende med vogn og to hester for — det var en vinter med barfrost —, det ramlede, så han hørtes en halv mil! — Og så kørte han in i den overbyggede gangen, hele huset dundrede og skalv, fræm til midten bar det, og op med fløjdørene til storstuen, og in i storstuen *kørte han!* Han tok henne, som hun stod, — op og in i sin finn-mut. Afsted med henne hjem! Der er noget låddent ved den historie.

BIRGIT.

Han kørte ikke in i storstuen. Han holdt for døren.

TYGESEN.

Nå ja, legenderne må vokse. — Vét De, at siden spøker han der ute? Ret som det er,

dundrer hele huset; da er han i gangen med sine to hester, hu! —

BIRGIT.

Jeg har ænnu aldrig talt med nogen, som selv har hørt det.

TYGESEN.

Nej, naturligvis. Men hvem har sat karnap paa storstuen? Det fræmspring der paa midten af huset? Det er stygt.

BIRGIT.

Jeg vét ikke.

TYGESEN.

Ja, ikke den gamle; for han havde smag.

KAREN.

Tygesen, skal du ikke bytte?

TYGESEN.

Du har ret! Du har ret! Om forladelse, frue. En kan ikke være forsigtig nok. Jeg har ikke tid til at være syk, skal jeg si Dem.

BIRGIT.

At være så optat er den største lykke, jeg kan tænke mig.

TYGESEN.

Ikke sant? Uten det vilde jeg ikke leve! Nej! Man taler om ungdommen som den lykkeligste tid. Jeg vilde pinedød ikke ha den op igen — al denne sanselige galskab, dumhed,

forfængelighed, alt det sludder —, ikke for en rejse gennem Kina! Skønt jeg har fælt lyst på en rejse gennem Kina.

BIRGIT.

Så tror jeg nok, at kvinnerne gærne vilde ha den op igen.

TYGESEN.

Å, — hå! Ja! — Ja, der er det! Ungdomstiden er kvinnernes paradis! Deres levende roman! Balminner, måneskins-kvæller, gule brev! Ho, ho! — Dermed er dere dømte! Gå hen og skam dere!

KAREN.

Men Tygesen!

TYGESEN.

Nu kommer jeg, nu kommer jeg! Ja, undskyld, kære frue! Jeg virkelig glæder mig uhyre til at få se in i „hesteskoen“! Fra barn har jeg lagt alle eventyr dit hen. Jeg betinger mig at være alene i storstuen en nat for at se spøkeriet.

BIRGIT.

Så får vi kanske ende på det! Velkommen! (TYGESEN går; BIRGIT over til KAREN.) Med den man skal ingen kede sig! Jeg finner ham aldeles prægtig!

TYGESEN

(in igen).

Odessa, De? Komme landevejen til Odessa, som vi gjorde. Sitte inne i kupéen og ha det

store øde rundt om sig — for der er frygtelig øde der oppe på højsletten! — og så se i det fjærne *fata-morgana* på *fata-morgana*, d. v. s. hav med skib, dampere, hele byer, tårn, kupler, bærg. Og så er det ingen ting . . . bare fata-morgana! Kan De tænke Dem noget, som mere ligner . . . Nej, jeg skal gå! Jeg skal gå! (går.)

TREDJE MØTE.

BIRGIT.

Ja, er *han* ikke kostelig?

KAREN.

Jeg har lat lægge fræm tæpper, vi har med fra Asien; du må endelig se på dem! De er der ovenpå! Hele gangen deroppe, ja trappen også har vi gjort til et litet musæum. Gå derop et øjeblik; jeg kommer straks.

BIRGIT.

Ja—a.

KAREN.

Du træffer Malla der; hun vil forklare dig det.

BIRGIT.

Malla? — Frøken Rambæk? Hun, som på en måte var din plejemor?

KAREN.

Hun har været hos os hele tiden.

BIRGIT.

Nej virkelig?

TYGESEN
(inne ifra).

Karen!

KAREN.

Bare et øjeblik så kommer jeg til dig.
(går in.)

BIRGIT
(står igen og ser efter henne. Går i tanker tilbake til portrættet).

(Det ringer fra gangen. — Om lit ringer det igen. — Atter ringer det, og så uten ophør.)

MALLA
(styrter in).

Ja, ja, ja!

TYGESEN
(innenfor).

Men Malla da?

MALLA
(foran døren).

Hvad er det?

KAREN
(på den andre side af døren, sagtere).

Mave-bæltet!

TYGESEN
(brøler).

Mave-bæltet!

MALLA
(gir et skrik og styrter ut).

(Så begynner det at ringe igen.)

MALLA
(in, syende et bånd fast på mave-bæltet).

Ja! — Ja! Her er jeg! Her er jeg!

(Døren åpnes på gløt inne ifra.)

TYGESEN.

Men gud bevare dig, Malla! Jeg har aldrig set maken!

KAREN.

Men Malla!

MALLA
(uten at se in, stikker det gennem døren).

Her er det! Her er det! (Døren lukkes.) Gud, jeg fik ganske vondt!

BIRGIT.

Ha, ha, ha!

MALLA.

Er De her?

BIRGIT
(som har kommet fræm fra portrættet).

Så De havde glemt mave-bæltet? Ha, ha, ha!

MALLA.

Ja, De ler, De! Jeg ryster sågu' over hele legemet. — Men jeg må da få hilse på Dem.

BIRGIT.

De husker mig vel igen fra den tid, De ofte var så gruelig snil med mig? Det var morsomme dager. — Men hvorledes i al værden—? Ja, jeg vét ikke, om jeg tør spørge?

MALLA.

Om hvad?

BIRGIT.

For en stund siden de dejligste landskaber. Og på én gang —?

MALLA.

. . . Hys!

FJÆRDE MØTE.

KAREN
(kommer).

Er I her? Jeg tænkte, I var oppe og så på tæpperne?

BIRGIT.

Jeg blev stående og se på dit portræt. Det er bedre, jo længer jeg ser på det.

KAREN.

Det siger alle.

MALLA
(går ut).

BIRGIT.

Du skulde ikke ville gøre mig en stor glæde, Karen?

KAREN.

Hvad er det?

BIRGIT.

Mens malingen tørker der ute i „hesteskoen“, vilde jeg gærne rejse lit i landet. — Du kan ikke være med?

KAREN.

Jeg?

BIRGIT.

Naturligvis som min gæst. Å, vi skal ha det så morsomt sammen. Som i gamle dager, du?

KAREN.

Du kan tro, jeg gærne vilde. Noget kærere kan ikke bydes mig — men jeg kommer ikke løs her.

BIRGIT.

Fra huset?

KAREN.

Nej. — Men Tygesen trænger så megen hjælp. Siden hans store sygdom . . .

BIRGIT.

Har Tygesen været syk?

KAREN.

Å, forfærdelig. Og siden den tid kan vi ikke være omhyggelige nok.

BIRGIT.

Men han kan da ikke være svak, han? Han kan da vist tale overende 10 alminnelige mænnesker!

KAREN.

Ha, ha, ha! Tænk, om vi to fik være sammen igen en fjorten dags tid! Og ovenikøpet på rejser!

BIRGIT.

Ja, kan vi ikke det da?

KAREN.

Jeg fik aldrig lov til det.

BIRGIT.

Lov? Bér du om lov?

KAREN.

Gør ikke du?

BIRGIT.

Nej! Da måtte min man også be mig om lov! Men vi tar naturligvis hensyn til hværandre. —

KAREN.

Nu ja; jeg skylder Tygesen det hensyn.

BIRGIT.

Når du har Malla? Bare for en fjorten dager? Eller tre uker?

KAREN.

Malla er så svak i den senere tid. Hun husker ingen ting.

BIRGIT.

Ja, jeg ser, hun drikker snus for det.

KAREN.

Nej, har du set det? — Det er en stor hemmelighed!

MALLA

(kommer. BIRGIT og KAREN ser på henne og ler).

Ler I af mig?

KAREN.

Du må vite, Malla, hun har straks set det!

MALLA.

Gud, hvad?

KAREN.

At du drikker snus!

MALLA

(skriker og dækker sit ansigt).

Nej, er det ikke skamfullt? men sig mig, kære frue, hvorledes kan De se det?

BIRGIT.

Hvis vi skal være dus som i gamle kære dager, så skal jeg si det.

MALLA.

Så gærne! (Gir hånden.) Jeg kan ikke begripe —?

BIRGIT.

Jo, de, som snuser hemmelig, har lagt sig til en egen vane.

MALLA.

Nu —?

BIRGIT.

Når de kommer nær til en fræmmed, så, uten at vite det, gør de så: (lar baken af sin hånd nogle ganger gå let over brystet.)

MALLA
(skriker).

Så det gør jeg! Der kunde jo være spilt nogen korn! At drikke snus er en styg vane. Men jeg takker min gud, det ikke er morfin. Det skylder jeg altsammen det asen der inne!

KAREN.

Men Malla! —

MALLA.

Å, nu vi skal til at omgås, kan det ikke skjules allikevel. Ser hun det ene, så ser hun det andre også. Du må vite, han tar livet af mig! Jeg har blet så nervøs, at jeg ryster, bare jeg hører ham. Så har jeg også mistet al min hukommelse. Det er virkelig bare, fordi jeg aldrig får fred! Jeg er for gammel til det, jeg tåler det ikke. Og var det ikke for Karens skyld, så var jeg rejst for mangen god dag siden! (Sætter sig, gråter.) Jeg trænger ikke at være her!

KAREN.

Men Malla! Kære!
(kaster sig på knæ hos henne.)

MALLA.

Jeg har jo, hvad jeg kan leve af. — Men jeg holder ikke ut at tænke mig, at Karen

skulde være alene med ham. Så går også hun til grunne.

(Karen bevæges også.)

Birgit.

Således! — — Og dette skriver sig fra hans store sygdom?

Malla.

Det vil jeg ikke sige. Men dengang gallt det livet — og et kostbart liv er det jo. Måneder efter var han ganske hjælpeløs, så vi måtte bestandig stå færdige.

Birgit.

Og så kom han i vane med det?

Karen.

Vi har naturligvis skyld i det. Vi skulde ikke ha lat det komme så langt.

Birgit.

Hør, mine kære vænner! Nu skal dere *bægge to* følge med mig på en tre ukers tur! Det er sikkert, det!

Malla.

Vi?

Birgit.

Jeg sa det til Karen for en stund siden. Da var det mest mig selv, jeg tænkte på. Nu er det for Deres skyld.

KAREN
(sagte).

Men Tygesen?

BIRGIT
(likeså).

Og for Tygesens skyld! Naturligvis! Først og fræmst for Tygesens! Hvorledes kan I vænte, at Tygesen skal opdage, hvad I er for ham, når I aldrig forlater ham?

MALLA
(likeså).

Hvor ofte har jeg ikke sagt dig det, Karen? — Å, mer æn hundre ganger, mer æn tusene!

BIRGIT.

Og opdager han det ikke på de tre uker, vi rejser, så ta in til mig, når vi kommer tilbake! Bare vænt!

KAREN.

Tygesen kan ikke være alene; Tygesen tåler ikke al den ugreje, som da blir!

BIRGIT.

Lad ham så lære, at han ikke tåler det!

KAREN.

Hvad skal det være godt for?

BIRGIT.

Kan du spørge? Så kryper han naturligvis til korset.

KAREN.

Tygesen? Det gør Tygesen aldrig! Før sætter han livet til.

MALLA.

I den siste tid er han som gal. Vorherre vét, hvad som går af ham.

BIRGIT.

Altså skal I netop nu forlate ham! Netop nu!

KAREN.

Det vilde være hjærteløst! Nej, det går ikke! Stakkar, han kan ikke greje sig uten os.

MALLA.

Å, jeg ser ham rase og larme rundt her alene! Og kan ikke finne hjælp nogensteds! — Å, jeg fryder mig!

KAREN.

Men Malla! — I forstår ikke Tygesen. Det er hans nervøsitet. Den jager op hans fantasi, og så er han som vill. Men det går straks over. I grunnen er han et ejegodt mænneske.

MALLA.

Som biter! Et ejegodt mænneske, som biter! Enten pokker det er hans fantasi, som biter, eller han selv, — like ondt gør det. Og så utaknemmelig som han er! Vi gør alt, som det er muligt at gøre for ham. Men når

der er det minste i vejen, bér han os gå fanden i vold. Vi er i vejen!

BIRGIT.

Nu, — så gå!

KAREN.

Det er ikke utaknemmelighed. Han er jo til andre tider utrolig taknemmelig. Nej, det er bare utålmod. Vi må prøve at bære over. Vi har da ansvar, vi også.

MALLA.

Ja, ansvar? Vi må svare til, at han blir gal! Alting skal vi gøre for ham, og samtidig skal vi være af vejen. Er han ikke gal? Hvis vi kunde spise og sove for ham, så tvang han os til det også; men vi måtte være usynlige! — Ja, du ler? Vét du, han holdt et leven i måneder for at få Helga, sit eneste barn, ut af huset. Han gav ikke fred. Og hvad var det så?

BIRGIT.

Nå? —

MALLA.

Han vilde ha hennes rum til sine karter. Ikke det ringeste annet.

BIRGIT.

Til sine karter?

MALLA.

Til sine karter. Han har karter i hauger, og alle opklæbede, så de rummer ikke længer

i kontoret. Han har også tat havestuen fra os. Den dejlige havestuen. Vi har bare dette værelse her og sove-rummene ovenpå. Men geografien begynner såmæn at krype in her også. Se bare! — Om en stund har han trængt os op på sovekamrene.

KAREN.

Ja, det er *det*, han vil.

MALLA.

Det er *det*, han vil! Men i det stykke er da Karen endelig bestemt.

BIRGIT.

Lad ham få hele huset! Flyt ut! Kom med mig!

MALLA.

Tænk at kunne slippe fri, Karen, få ånde fri luft! Få rejse, vi, som har rejst i så mange år. — Hvad siger du, Karen?

KAREN.

Ja, med Tygesens samtykke; — og det gir han aldrig.

BIRGIT.

Du har tusene ganger uret i det der.

KAREN.

Ja, det kan være.

MALLA.

Slik er hun.

BIRGIT.

Jeg skal gå på ham for dig! —

KAREN.

Han vil ikke engang forstå det. Han selv lever bare for at arbejde.

MALLA.

Men forsøk det! Så må han i alle fall ut med sine grunne for, at han ikke kan undvære os. Han vil så nødig tilstå dem!

KAREN.

Men ikke nu! — Nej, ikke nu. —

MALLA.

Hvorfor ikke nu?

BIRGIT.

Er ikke portrættet færdigt?

KAREN.

Jo. — — Men —. Nej, ikke netop nu.

BIRGIT.

Så skal jeg komme in-om siden?

KAREN.

Eller jeg skal hente dig. Du bor —?

BIRGIT.

I Grand hôtel. — Når kan jeg vænte dig?

KAREN.

Er du hjemme i eftermiddag?

MALLA.

Altså ikke i formiddag?

KAREN.

Jeg vænter —, ja, jeg kan jo sige det, — jeg vænter Henning her hvært øjeblik.

MALLA.

Idag?

BIRGIT.

Er han ikke færdig? — Maleriet er jo fernisseret?

KAREN.

Han har væntet på, at fernissen skulde bli tør; for så kan der males igen. Han vil rette på noget.

BIRGIT.

Så kommer du i eftermiddag?

KAREN.

Det gør jeg. Og inderlig tak!
(kysser henne hjærtelig.)

MALLA.

Tak, fordi du også vilde ha mig gamle med! —

BIRGIT.

Ja, du må endelig være med!

KAREN.

Å, Malla har slik rejselyst!

MALLA.

Ja, jeg har! — Hvad søker du?

BIRGIT.

Min kåpe. Der ja! — Jeg trodde, I ænnu var i utlandet. Og nu er jeg midt oppi det med dere! — Nej, tak, jeg skal ikke ha den på. Det er jo så varmt nu igen.

KAREN.

Så kan den ligge her til i eftermiddag. Eller jeg skal sende den.

BIRGIT.

Tak, gør det! (Den lægges atter hen.) Farvel så længe!

KAREN
(følger ut, kommer tilbake og går foran spejlet).

MALLA
(in igen).

Jeg har travelt; men jeg må sige, at make til besøk har vi ikke havt, siden vi kom her!

KAREN.

Deri er jeg da endelig enig med dig.

MALLA
(nærmere).

Vi skal bli enige i det annet også!

KAREN.

Malla, Malla!

MALLA.

Ja, noget må vi forsøke! (Det ringer på portklokken.) Dette kan ikke gå!

(mot døren.)

KAREN.

Der er han?

MALLA.

Hvem han?

KAREN.

Henning. Kænner du ikke hans ringning?

(MALLA ut.)

FEMTE MØTE.

HENNING.

God morgen, frue!

KAREN.

God morgen! Jeg beklager, at jeg igår ikke kunde sitte.

HENNING.

Det gjorde ingen ting. Jeg havde annet for. — Hvad var det dog for en vakker dame, jeg møtte ved døren?

KAREN.

Ikke sant?

HENNING.

Så intelligent vakker. Og i et snit —! Hun var ikke herfra, hun?

KAREN.

Nej, hun kommer helt fra Odessa, og der går det på fransk næsten alt sammen; eller på engelsk. Hun er gift med den rike Rømer, kornhandleren.

HENNING.

Å, den gamle, slappe fyren? — — Jeg så ham engang i Triest. Da bodde de der. Folk sa, han havde en ung kone. Hun levde svært flot, sa de.

KAREN.

Noget måtte hun vel „more sig med“, hun også.

HENNING
(bukker).

Det glæder mig!

KAREN.

Ja, jeg visste, det vilde glæde Dem. Derfor sa jeg det.

HENNING.

Jeg er så taknemmelig! Mænneskene må more sig, frue. Enhvær har ret til at moresig.
(Staffeliet sættes til rette; en kasse åpnes, pensler søkes, paletten tas i hånd, farverne sættes på. KAREN intar stilling, idet hun støtter sig til bordet.)

KAREN.

Jeg hører, De har moret Dem så igår aftes?

HENNING.

Jeg?

KAREN.

I teatret med to unge piger?

HENNING.

Å —!

KAREN.

Kan man få vite, hvad det var for to?

HENNING.

Nej, man kan ikke. I slike ting er jeg diskret, frue.

KAREN.

I slike ting —?

HENNING.

Det uskyldigste af værden! To unge piger, som også vil more sig. — Men kanske har de ikke lov til det.

KAREN.

Hvorledes tør de da gå i teatret?

HENNING.

De er ikke her fra byen. Ingen kænner dem. Men det er alt, jeg vét om dem.

KAREN.

Deres navn dog?

HENNING.

Ja, deres navn, og at de bor på hôtel — formodentlig sammen med slægtninger.

KAREN.

Formodentlig?

HENNING.

Jeg har aldrig fulgt dem in.

KAREN.

Det har De forsøkt?

HENNING.

Af høflighed naturligvis.

KAREN.

Hvorledes træffer De dem i teatret? Er det efter aftale?

HENNING.

Så, det interesserer Dem, det der? Hvem har været ute og sladret?

KAREN.

Den dame, som nylig gik herfra.

HENNING.

Å! — Det er også sant; hun sat jo i sniplogen og lorgnetterte os!

KAREN.

De må da ha været stærkt optat af de to, siden De næppe har lagt mærke til henne i sniplogen. De, portrætmaleren! De kænte henne jo ikke igen?

HENNING.

Nej. Jeg kænte henne ikke igen. Nå ja,

om jeg morede mig igår aftes, er der noget galt i det? —

KAREN.

Har De aldrig tænkt på at gifte Dem, Henning?

HENNING.

Skulde *det* være morsommere?

KAREN.

Nå, — om ikke morsommere, så —

HENNING.

— Så —?

KAREN.

Ja, vi lever vel for mere æn at more os?

HENNING.

Jeg arbejder jo også, frue.

KAREN.

Man blir ikke det, De er, uten at arbejde.

HENNING.

Og det er morsomt at arbejde. Men kan vi så ikke more os lit ved siden af? Lit, — hvad?

KAREN.

Jeg kan ikke annet æn le. Og allikevel, — det, De kaller moro . . .

HENNING.

Tal ut! — Om forladelse, lit højere med

hodet! — Rigtigt! — Lit mere utad! Så; — tak! — — Hvad var det, De vilde sige, frue?

KAREN.

Jeg husker det ikke.

HENNING.

Jo, det var slikt som, at det, jeg kaller moro —?

KAREN.

Ja, — det går kanske ut over andre.

HENNING.

Hvorfor det? De morer sig, de også.

KAREN.

Ja, men . . .

HENNING.

Men? De stopper bestandig —?

KAREN.

Men om *De* tok det alvorligere?

HENNING.

Og blev hængende i det, mener De?

KAREN.

Hvis følelsen er ægte, så er det stygt at sige, De blev „hængende i det“.

HENNING.

Ulykken er, frue, at disse såkalte ægte følelser . . .

KAREN.

Såkalte? — Er der heller ingen ægte følelser nu?

HENNING.

Gud, jeg nægter ikke det! Jeg søker dem tværtom! Det er bare dem, jeg søker. — Skønt *det* er kanske noget meget sagt.

KAREN.

Ja, jeg tænker også det.

HENNING.

Nu står De ikke stille! — I grunnen har jeg dog ret til at sige, som jeg sa. Så længe følelsen er ægte, er det morsomt. Men når den ikke er det længer, så holder jeg op. Just da *begynner* ægteskabet! Da begynner det!

KAREN.

Ja, De er imot ægteskab?

HENNING.

Bare ét af hundre ægteskaber er „ægte“.

KAREN.

Med „ægte“ mener De forelskelse?

HENNING.

Hvad skulde jeg ellers mene?

KAREN.

Ægteskabet er noget mere æn forelskelse. Forelskelsen bare inleder ægteskabet.

HENNING.

Hvad fortsætter det, om jeg tør spørge?

SJETTE MØTE.

TYGESEN
(kommer).

Har *du* ryddet der inne idag? (går like mot et af bordene i bakgrunnen.) Hvem fanden har rørt ved mine papirer? (ser Henning bak portrættet.) Er *De* her? God dag! Det var altså De, som ringte?

HENNING.

Ja.

TYGESEN
(bestandig ved bordet, søkende).

Jeg trodde, De var færdig?

HENNING.

Når fernissen kommer på, ses næsten altid et og annet, som må rettes.

TYGESEN.

Hvor er dog min excerpt blet af? Jeg må desværre ha været uforsigtig nok til i nat at ha lat den ligge løs på pulten der inne? Og så er den pokker i vold!

KAREN.

Jeg har ikke rørt ved pulten.

TYGESEN.

Men du skulde heller ikke la nogen annen røre ved den!

KAREN.

Det har vist ingen gjort.

TYGESEN.

Nej, naturligvis! Ingen-har rørt ved den.

KAREN.

Men gud, Tygesen, at du går i den slobrok?

TYGESEN.

I den? Den er det stolteste plag, jeg ejer! Den er mit værdigheds-tegn!

HENNING.

Hvis det ikke var for ubeskedent: — Hvad er det for en værdighed, den er tegn for?

TYGESEN.

Det skal jeg såmæn sige. Den betyr, at jeg er herre over mine egne klær! —

HENNING.

Er det en ny værdighed?

TYGESEN.

Splitter ny —! Aldrig kunde jeg ha mine klær i fred. Det går de fleste ægtemæn så. Når et plag først rigtig begynte at bli mig kært, så forsvant det. Ubønhørlig! Kvinfolkene, skal jeg si Dem, utvikler i årenes løp en herske-

lyst, en sejg intrængen på fræmmed område, som *må* slås tilbake. Ellers får vi ikke engang beholde klærne.

HENNING.

Ja, kvinnerne vil altid ha nyt.

TYGESEN.

Altid noget nyt! Om denne slobrok har jeg værget som en løve. To ganger har jeg hentet den tilbake fra fillekurven. To ganger! Siste gang — for et par dager siden — havde de pinedød klippet i den! . . Se her? Jeg har hæftet det sammen igen, — så godt jeg kunde, da! . . . Nu bærer jeg den for at vise dem, at over mine egne klær er jeg da i alle fall suveræn! Over mine papirer er det mig ikke muligt. Ja, De ler, De far. Men vænt!

KAREN.

Henning kommer nok ikke til at erfare det. Henning gifter sig ikke.

TYGESEN.

Så De gifter Dem ikke?

HENNING.

Nej. —

TYGESEN.

Jeg gratulerer!

HENNING.

Mange tak!

TYGESEN.

Af mit ganske hjærte! — En man, som har noget at leve for, bør ikke gifte sig. — Hvad siger Göthe?

HENNING.

Det husker jeg ikke.

TYGESEN.

Ja, ikke jeg heller. — Men han talte af erfaring. — Det var noget slikt som, at det er et stort hæfte at være gift.

KAREN.

Det sa ikke George Elliot. Skønt hun også var en stor digter. Ikke Lewes heller.

HENNING.

Også jeg har kænt kvinner, som har hjulpet sine mæn — og omvendt.

TYGESEN.

Med at male?

HENNING.

Netop.

TYGESEN.

Nå ja, undtagelser! Og plas for undtagelserne! Det siger jeg altid. Jeg har intet mot kvinne-emancipationen. Lad henne, som kan det, bli præst, — og han stelle barna! Når *hun* duer til præst og *han* ikke, hvorfor la klærne være i vejen? Overalt det, som er naturligt.

Ingen doktriner! — Men til syvende og sist er det ikke ægteskab, det der. Det, som George Elliot og Lewes levde, var kammeratskab.

KAREN.

Jeg tænkte, at ægteskabet bestandig skulde gå over til det.

TYGESEN.

Men når det nu ikke vil gå over? Det eneste, de kunde sammen, det var at elske. Når de skal til med mere, så går det ikke. Hvad så?

HENNING.

Ja, hvad så? Der er det!

TYGESEN.

Og selv om det går, og det blir til kammeratskab . . . er det sagt, *det* varer hele livet? Når det ikke varer, hvad så igen?

HENNING.

Hvad så igen?

TYGESEN.

Desuten: kan vi ikke komme billigere til et godt kammeratskab æn ved giftermål? Dengang ægteskabet blev institution, kænte man ikke til arbejdets fordeling.

HENNING.

Ha, ha!

KAREN.

Hvor du snakker!

TYGESEN.

En gift digter har engang sagt, at han bar hjemmet med sig på ryggen likesom sneglen. Han trodde derved at prise ægteskabet, den tosken! — Når jeg møter mine kolleger på gaten, de gifte, forstår sig, — så hilser jeg bestandig to ganger. En gang synlig og agtelsesfullt på mannen, engang usynlig og medlidende — på hans pukkel! — Nej, jeg må in og søke igen.

(til sit rum.)

SYVENDE MØTE.

KAREN

(går fra bordet).

HENNING.

Vil De ikke stå længer, frue? (Hun svarer ikke.) Hvad er det? — Men De tar Dem da ikke nær af, hvad professoren går og finner på? Overdrivelser og billeder morer ham, som De vét.

KAREN.

Jeg vét det. Og han har ofte slike ilninger; især når han er overanstrængt; — jeg vét det. Men allikevel —!

HENNING.

Men hvorfor tie og gråte, — når en kan svare så godt for sig, som De kan?

KAREN.

Jeg kan ikke mere! Der er noget i mig, som oprører sig mot at svare! — Han har i den senere tid ... Nej, jeg siger ingen ting! Jeg gråter heller ikke. — Undskyld! — Det er skam!

(kommer efter en stund og stiller sig.)

HENNING.

På højre øje må De så gærne gråte. Men venstre holder jeg på med.

KAREN.

Ha, ha! — De må få underlige tanker om mig, at jeg sådan kan gråte og le på én gang. Det er blet så i senere tid.

(brister i gråt igen og går.)

HENNING.

Men frue —!

KAREN.

Ja, det er, som jeg ikke var frisk! ... Men det er jeg dog.

HENNING.

Prøv nu at tænke på noget annet! Bare et litet øjeblik! — Så kommer resten af sig selv! Vi skal finne på noget, som er „morsomt“. De vét, vi kan det.

KAREN.

Der er snart ikke mere, som er morsomt!

HENNING.

Æn sommeren da? Nu kommer sommeren!

KAREN.

Til dem, som kan nyde den, ja. Men det kan ikke vi. Vi har ikke engang havestuen.
(gråter igen.)

HENNING.

Men frue, De er næsten like så nervøs som Deres man? —

KAREN.

Ja, jeg er det. Jeg kan ikke hjælpe det. Det er for galt. — Men nu *vil* jeg prøve!

HENNING.

Igår stod jeg og så på åserne her, og da blev jeg med engang som tullen af rejselyst. En tur på en fjorten dager, sa jeg mig selv. Jeg bestemte mig i samme stund.

KAREN.

Den dame, De møtte, har også bestemt sig til det.

HENNING.

Hun også?

KAREN.

Ja. Hun søker følge.

HENNING.

De mener, vi to kan slå os sammen?

KAREN.

Nej. Ha, ha! I to kan ikke rejse alene.

HENNING.

Så kan jo *De* være den tredje? Kan De ikke?

KAREN.

Heller ikke vi tre kan rejse alene. Det vét De godt. Hun inviterte mig ellers til at være med sig.

HENNING.

Men det er jo prægtigt! De trænger en tur! Vi finner os en fjærdeman! En gruelig alvorlig en. Tænk, om vi et par-tre uker kunde se noget af det vakreste i landet? Er nu ikke det heller morsomt?

KAREN.

Det kunde vist bli det.

HENNING.

Vét De hvad, frue? Nu tror jeg, at jeg vil slutte. — Tak! — (KAREN bevæger sig.) — Det kunde bli? Ja, det beror på Dem selv. „At ville, ... det er hele kunsten". — Så! — Nu erklærer jeg mig færdig! — Kan De se, hvad det er, jeg har gjort?

KAREN.

Nej. — Jo, jeg tror dog —!

HENNING.

De ler? Hvad har De nu igen at sige?

KAREN.

Det samme som før, at hun der er friskere og ser yngre ut æn originalen.

HENNING.

Og mit svar skal være, at vi sætter bægge to (drejer staffeliet) sammen foran spejlet. Kom nu!

KAREN
(kommer).

Så må *De* gå bort?

HENNING.

Jeg? Må jeg ikke få lov at se? Jeg, som dog står i et slags forhold til en af dem der? — — — De er bare meget yngre, frue, meget friskere!

KAREN.

Der går Birgit forbi!

HENNING.

Birgit — hvem?

KAREN.

Fru Rømer —

HENNING.

Å —! Ja nu ser jeg —! Hør, tror De ikke, jeg kan introducere mig selv? Og foreslå rejsefølge? (griper sin hat.) Jeg har en pokkers lyst! — Hvad?

KAREN.

Hvorfor skulde De ikke kunne det?

HENNING.

Så sender jeg en efter alt det der! Farvel så længe, frue! Undskyld, at jeg må skynde mig!

(ut.)

KAREN.

Det møte må jeg se på! (går til vinduet, ser kåpen.) Kåpen har jeg glemt. Den skal jeg ta, mens jeg husker det! (tar den, ser ut.) Nej, han når henne ikke her. Jeg må ovenpå for at se det! (Løper. Kåpen soper ner af det ene bord excerpter og sten, så det ramler og fyker. KAREN skriker.)

OTTENDE MØTE.

TYGESEN
(i døren fra kontoret).

Jeg syntes, jeg hørte . . . Men det kan da ikke være muligt? (kommer nær.) Jo, så pinedød —! (ser Karen på gulvet i ivrig opsamlen.) Men er du fra forstanden?

KAREN.

Jeg kom til at — —

TYGESEN.

Kom til at —? Kan noget mænneske „komme til“ at gøre slikt? — Vil I drive mig ut af huset?

KAREN.

Nej, gud, så skal heller jeg gå.

TYGESEN.

Du gå? — Hvor skal *du* gå hen?

KAREN.

Du mener, jeg har ingensteds at gå hen?

TYGESEN.

Jeg mener, du skal la mine ting være i fred! Hvorfor vil I ikke også flytte ovenpå og være der? I måtte dog forstå, at kan I ikke hjælpe mig, så må I dog ikke forstyrre mig! Jeg er jo *bakefter* med flere hæfter! Jeg går som på glør! — Og allikevel finner I på noget at hæfte mig med hvær dag! — Hvad skulde du nu her?

KAREN.

Jeg skulde —!

TYGESEN.

Ja, gråt har vi nok af. — Lad det være altsammen! — Giv mig det! Jeg skal ta op og ordne. *Du* kan så ikke allikevel.

(Hun står op, og han på knæ.)

KAREN.

Skal jeg ikke hjælpe dig?

TYGESEN.

Bare gå med dig! — Satans kvinfolkene! — Dersom jeg ænda kunde forstå, hvorledes det gik til? — Det skulde dog vel aldrig . . .? Rejser sig.) Karen?

KAREN
(som var gåt nølende utenfor).

Ja.

(kommer igen.)

TYGESEN.

Hvorledes gik dette til?

KAREN.

Jeg skulde skynde mig og havde kåpen på armen . . .

TYGESEN.

Hvorfor skulde du skynde dig?

KAREN.

Fordi . . . Ja, kan ikke det være det samme?

TYGESEN.

Du skulde skynde dig for at se efter Henning?

KAREN.

Tygesen!

TYGESEN.

Hvad skulde han her idag igen?

KAREN.

Han skulde høre dig være rå!

TYGESEN
(bisner).

KAREN.

Det er du, hvær gang han er her.

TYGESEN.

Og du er blet gal, siden han kom i huset.

KAREN.

Nej, det går for vidt. Det tåler jeg ikke!

TYGESEN.

Hvad? Det er nyt!

KAREN.

Ja, desværre, det er nyt. For jeg har tålt alt. Du lægger intetsomhelst bånd på dig! Du krænker både Malla og mig i det grænseløse! Også overfor fræmmede. Men engang blir det for meget.

TYGESEN.

Å, gå pokker i vold!

KAREN.

Hvad er det, du siger? — Gå skal jeg!

TYGESEN.

Du går? Bort fra huset?

KAREN.

Ja.

TYGESEN.

Tænker du at skræmme mig? Gå! Gå!

KAREN.

Er det dit alvor, Tygesen?

TYGESEN.

Om det er mit alvor? Nej, det er det ikke. Men du må bare ikke komme og sætte mig stolen for døren, skønner du.

KAREN.

Nu har du fåt rase ut. Og nu skal det være godt igen. Men denne gang skal det *ikke* være godt igen. Det skal få være alvor!

(hun går.)

TYGESEN.

Hvad i al værden mener hun? Vil hun gå? Karen? Hvorhen? Karen?! — Nej men hvad er dette? Siden den helvedes maleren, . . ! Jeg kan dog aldrig tro . . .? Men hun var så bestemt. Der var noget nyt. — Svært vakker var hun! — . . . (Roper ut:) Karen? — Karen?

Karen
(ovenfra).

Hvad vil du?

TYGESEN.

Hvad gør du der oppe, Karen?

KAREN.

Jeg pakker mine kofferter, Tygesen.

TYGESEN.

Hvad mener du med alt dette? Kom og forklar det!

KAREN.

Ja, det skal jeg.

TYGESEN.

Har Karen nogensteds at rejse hen? Den sort skræmmeskud bør jeg ikke tåle. (KAREN kommer.) Hvad er dette for noget? Hvor skal du hen? Tror du, jeg er et barn, som du kan gøre ræd?

KAREN.

Jeg skal sige dig det, som det er. Birgit

Rømer vil rejse en tur i landet — og hun spurte, om jeg vilde være med.

TYGESEN.

Birgit Rømer? Hun, som stod her og var så blid —? For en falskhed! Men du tænker da vel ikke —?

KAREN.

Jeg sa først nej. Men som du har været nu igen, . . . ja, nu gør jeg det. Jeg har hundre grunne for at gøre det.

TYGESEN.

Du rejser fra mig?

KAREN.

For et par uker, — ja.

TYGESEN.

Det forbyr jeg dig, min pige!

KAREN.

Ja, det nytter ikke.

TYGESEN.

Så? Du tror ikke, her er lov og ret? Du tror ikke, jeg tør tale til politiet? Jo, jeg tør! Jeg sætter mig ut over al skandale. Jeg telegraferer hele landet rundt for at stanse dig.

KAREN.

Pyt!

TYGESEN.

Pyt til politiet?

KAREN.

Tror du, jeg er så dum at tro, politiet kan forby mig at pakke mine kofferter og rejse, hvor jeg vil?

(går.)

TYGESEN.

Karen!

KAREN
(stanser).

TYGESEN.

Du tør ikke gøre dette! Du vil heller ikke? Ikke sant: du vil heller ikke? Det var jo synd. Du prøver bare nu . . . om det gjør mig ondt? Vil du høre mig tilstå det? Ja, det gør mig ondt. Jeg vil bli ulykkelig, hvis du rejser. Hvad skal jeg så ta mig for? Jeg visste ikke, du kunde finne på sådant, Karen. Det er ikke af det gode, det der. — —

Men du er også i senere tid kommet langt bort fra mig, — utenfor. Ja, utenfor; det er ordet! Utenfor den usynlige ring, det samfun af godt, som engang bandt os sammen, og som de mænnesker lever i, der aldrig kan mistyde hværandre. *Du* tar alt op i gal mening! Du hører ikke, du ser ikke, du lever i et annet land. Noget fræmmed har lokket dig! Noget, noget, noget . . . du taler til mig *utenfra*! Du — du — du *vil* ikke længer, du gør oprør, du

trodser. Ja, som du nu står der! Du angrer ikke, du anklager, du er i overmod! Jeg kan ikke tilgi dig! — Gå! Glem, jeg har bedt dig bli!

(styrter in i sit kammer.)

KAREN

(går og høres i gangen sige:)

Han har jaget mig. Nu rejser jeg.

MALLA

(høres svare:)

Hvad siger du?

KAREN

(længer borte:)

Jeg går op og pakker.

MALLA

(in).

TYGESEN

(samtidig ut fra kontoret).

MALLA.

Hvad har du nu gjort igen?

TYGESEN

(mot henne).

Din skyld er det! *Du* har hidset henne! Og hvis du ikke straks fører henne her hit tilbake, — *så ve dig!*

MALLA.

Jeg føre henne tilbake til dig? Nej, du kan være tryg — din tyran!

TYGESEN.

Hvad understår du dig —?

MALLA.

Ja, nu vil jeg, dyre død, en gang tale ut, jeg også! Jeg trodde, du var en dannet man. For de, som skriver bøker, skulde jo best vite, hvad dannelse var. Men I er råest af alle. I er nogen overarbejdede, nervøse stakkarer, som aldrig kan styre dere! Gud fri og bevare enhvær for at bli gift med nogen, som skriver bøker!

TYGESEN.

Amen! — Nu skal vi høre! Og dette er dig, som jeg har båret over med i det utrolige?

MALLA.

Du?! Ha, ha, ha!

TYGESEN.

Vil du ut af mit hus!

MALLA.

Ja, det ved gud jeg vil! Men først vil jeg ærgre dig! *Nu* er jeg ikke ræd dig, — skønt du næsten har tat livet af mig.

TYGESEN.

Jeg synes, du har liv nok, jeg! — Hun er splitter gal!

MALLA.

Å, at du kunde komme til at svi for, hvad du har gjort mot Karen og mot mig, — dit afskum!

TYGESEN.

Jeg et afskum? Nej . . .? Nej nu —!? — — Vét du, hvad jeg er? Jeg er den snilleste ægteman her i byen; det vil jeg dø på!

MALLA.

Du er den værste af dem allesammen! Du skulde skrive dig *T. T.* — „Tygesen — Tyran“!

TYGESEN.

Ha, ha, ha! Nero, Henrik den ottende, Blåskæg, urmaker Pel, han, som brænte sine koner og siden sine mætresser! Det er *jeg*, det!

MALLA.

Vét du, hvad du har gjort mig til?

TYGESEN.

Til en kulsæk, hvad?

MALLA.

Nej, ikke fullt så galt. Men se her!

TYGESEN.

Hun drikker pinedød snus!

MALLA.

Ja, like for din næse også! For du har voldt det.

TYGESEN.

Ha, ha, ha, ha! Har jeg gjort dig til snus? Ha, ha, ha!

MALLA.

Næsten til morfin-dranker har du gjort mig. Men nu rejser jeg, innen jeg blir det med. Og Karen tar jeg med. — Så kan du gå der! — Adjø!

TYGESEN.

Gå fanden i vold! — det er aldeles alvorlig ment!

MALLA.

Jeg tviler ikke et øjeblik! Adjø! — (går, stanser i døren.) Gud fri og bevare ethvært mænneske fra dem, som skriver bøker!

(ut.)

TYGESEN
(står lit, løper efter).

Og dem, som skriver bøker, for gale kvinfolk! (fræm, så tilbake igen.) — — Især for plejemødre! — — Som drikker snus! Pokker skal la dem ha det siste ordet!

(in i sit rum.)

MALLA
(kommer igen, ser ham ikke, undres).

Å, — hå! (til kontor-døren.) Og især fra dem, som skriver geografi!

(afsted igen.)

TYGESEN
(kommer om lit).

Nej, så pinedød om hun skal ha det siste ordet, lel! — (møter i døren ANE.) Skal du også afsted? — Lykke på rejsen! — Rent hus; hurra!

Ja-så, så I har overlagt at sætte mig i forlegenhed? Nej, det skal bli løgn, det!

ANE.

Frua ba mig spørre professoren, hvad vi skal ha til middag?

TYGESEN.

Hvad vi skal ha til —? Skal *jeg* afgøre det? — Å —! — Så —! Ingen ting! — — Jeg spiser ute. På restauration. Hvær dag går Turman og skryter af, hvad han har spist. — — Også jeg vil engang spise som en uafhængig man!

ANE.

Skal vi ingen ting ha til middag? Det blir lite' det — for mig, så?

TYGESEN.

Ja, det blir ikke meget. Du har ret i det. Her har du en krone. Så køper du dig middag, du også. Vi skal ha fri idag, vi to! — Så du blir, du Ane?

ANE.

Hvorfor skulde jeg ikke bli?

TYGESEN.

Udmærket! Hvorfor skulde du ikke det? Der har du en krone til! Ane, vi skal nok greje det. Nu vil jeg — ja, hvad vil jeg?

Jeg kan gøre alt, jeg vil! Jeg vil gå ut. Det blir så ikke noget af arbejde idag. Men desto mer imorgen! Uten spor af uro; fra morgen til kvæll alene, — og hele huset mit! Gå ut, du også! Rigtig mor dig, Ane. Vi er fri, vi to!

(går.)

ANNEN HANDLING.

Samme rum. Høje rammer, hvorpå karter er ophængte, dækker for ingangen. De står så, at man kan komme fræm mellem dem, skønt det ser ut, som gik de sammen. Hele bunker af karter ligger opstablede til venstre side.

FØRSTE MØTE.

TYGESEN
(inne fra sit rum).

Er du der?

ANE
(foran døren).

Ja.

(Døren åpnes så vidt, at en arm kommer ut og tar noget, Ane holder.)

TYGESEN.

Kaffen var nederdrægtig!

ANE.

Ja, når den vænter fra 7 til 10, så —?

TYGESEN.

Du kunde ha laget ny, for pokker!

ANE.

Ja, det vilde jeg jo. Men De ringte og ringte, så jeg blev rent vetskræmt.

TYGESEN
(innenfra).

Å — vås!

TURMAN
(kommer netop fræm).

Åsdan er det me'n, Ane?

ANE.

Han har det vist bra. Han er nå sint nok, da.

TURMAN.

Er han ænda ikke ståt op?

ANE.

Jo, nu er'n så vidt. Han må sove om morningen, når han ikke sover om natten. Han er rent skiplet.

TURMAN.

Hvad mener du med det?

ANE.

Ja, jeg er nå ræd'n, jeg. Han svæver om her på filt-tøfler og kænner på dørene. Ret som det er, står han bak mig i køkkenet, uten at jeg har hørt ham. Han skræmmer mig, så jeg slipper, hvad jeg har i hænderne. Engang

stod han i mit kammers kl. 2 om natten! Han stod rigtig over mig. Siden har jeg stængt. Nu hører jeg ham sommetider på låsen. — Og i trapperne hører jeg ham, og dørene op og igen, så lang natten er.

TURMAN.

Det der fortæller du mig hvær dag, Ane.

ANE.

Jeg vét ikke mere, hvad jeg gør. Nej-gu, om jeg vét.

TURMAN.

Og grinderne har han fåt op, ser jeg?

ANE.

Igår ja! Så måtte vi til at slæpe karter. Hele læss!

TURMAN.

I har begynt at hænge op?

ANE.

Uten stige! Stigen gik straks i stykker; jeg måtte til smeden med den. Men han kunde ikke gi tid, til jeg fik den hjem igen. Nej da! Så stod ikke rammerne sikkert; så skulde jærnkroker skrues i der oppe i taket. Jeg holdt på at brække halsen. — Kære professor, kommer frua snart hjem igen? Skal dette vare længe? Hører De noget fra henne?

TURMAN.

Det siger jeg ingenting om. — Har du læst æventyret om „mannen, som skulde stelle heme“?

ANE.

Han der er er ja-gu værre. Og blir ikke her snart forandring, så går jeg, jeg også. — Han begynner at bli farlig, skal jeg si Dem! — Engang gik han rundt her med en stor kniv. Det må ha været køkken-kniven; for siden har jeg ikke set den. Sommetider taler han højt og fægter, som her var fullt af folk.

TURMAN.

Dette kaller vi at ha fantasi, Ane!

ANE.

Hvad er det for en sygdom?

TYGESEN
(innenfor).

Taler du med nogen?

ANE.

Professor Turman er her.

TYGESEN
(innenfor).

Jeg har ikke hørt, at det har ringt? — Så har gatedøren ståt oppe igen?!

ANE.

Så! — Nu fik han *det!*
(løper.)

TURMAN
(ved døren).

Asdan er det med dig, Tygesen?

TYGESEN
(kommer med slobrokken i hånden, dragende).

Hun er farlig, hun der. Jeg kan både bestjæles og myrdes i mit eget hus. Vil du tro det? Hun kænner så mange besynderlig lumskt utseende folk. De kommer her og snuser og ser sig lurende omkring.

TURMAN.

Skal jeg hjælpe dig med slobrokken?

TYGESEN.

Slobrokken? Er det slobrokken, jeg har tat? — Jeg vil aldeles ikke ha slobrokken. Siden jeg ikke kan ærgre nogen med den, er jeg så lurve-lej den. (Kyler den in i kamret og går selv efter. Kommer straks igen med en frak.) Du —, hun er rasende uforsigtig med ild. Der er glør ænnu kl. 1—2 om natten! Jeg forsikrer dig! — Jeg har set efter. Ikke er hun rigtig ellers heller. Engang så jeg henne med køkken-kniven. Hun stod og fægtede. Jeg har gemt den.

TURMAN.

Du går ikke mere morgentur, Tygesen? Jeg tror, du havde godt af det.

TYGESEN.

Jeg inretter mig annerledes æn før. Jeg

har jo nu full rådighed over min tid. — Men den jenten gør mig ræd. Jeg kænner mig ikke tryg i mit eget hus. Jeg er jo aldeles alene her med henne. Hvorfor slipper hun alle disse folk in? Hvorfor stænger hun ikke? Hvorfor har hun ild på? Skal her først plyndres og så brænnes?

TURMAN.

Jeg kommer vel en morgen og ser huset nerbrænt og må lete efter dig i asken! I dit sted vilde nu jeg prøve at gøre mig godvænner med Ane. Du har jo nu ingen annen. — Jeg bare gik in-om for at sige dig, at jeg har noget at tale med dig om. Men først skal jeg holde forelæsning. Vil du være hjemme om en times tid eller vel så det?

TYGESEN.

Hvad er det? Er det noget ubehageligt? Jeg tåler ikke noget af den sort nu.

TURMAN.

Kænner du dig ikke vel, Tygesen?

TYGESEN.

Aldeles udmærket! Har aldrig været friskere i mit liv. — Mere i stand, mere... Har du set på mine karter?

TURMAN.

Det kommer nærmest til at ligne en fæstning, det der?

TYGESEN.

Det er det også! Min fæstning! Den skal aldrig mere intas! Nu er rummet mit.

TURMAN.

Hvis du får lov til det, Tygesen —? — —

TYGESEN
(ser på ham).

TURMAN.

Hvad er det for karter?
(nærmere.)

TYGESEN
(iler til).

Jeg så dem i manuskript på den geografiske værdens-utstilling 1875, — du vét i Paris. De vakte den gang en uhyre opsigt.

TURMAN.

Ja, du har talt om det. (Læser, som oversatte han:) „Den russiske generalstabs topografiske bureau".

TYGESEN.

Nu er de alt forældede. Jeg har netop hængt dem op for at vise dig fræmgangen siden da. Vænt lit! (Tar et hæfte som de alminnelige større atlas-hæfter. Slår op i det.) Her er mine egne kratserier, — alle de rettelser, som er blet nødvendige. Rettelser efter Vega-færden nordpå. Se f. e. *her!* (Blader om.) Rettelser i Østsibirien efter Krapotkin. Du vét — Krapotkin?

TURMAN.

Socialisten? — Eller nihilisten er det vel?

TYGESEN.

En stor videnskabsman, du! Han blev forvist til Østsibirien og opdagede, straks han kom dit, at landet var et annet både geologisk og topografisk, æn det var skildret. Se her! De lange bærgkæder Jablonoi Khrebet —

TURMAN.

— „æpletræ-kæden“, — „apal-rækka“ —

TYGESEN.

— og Stanovoi Khrebet. Rygraden?

TURMAN.

„Rygraden“, det er rigtigt, det.

TYGESEN.

Dem har han reduceret til plateauer, — se her! — fyllt med . . .

TURMAN.

Ja, du, jeg har ikke tid til det der nu. Jeg vilde bare in-om for at sikre mig dig til siden. Ingen kan mer være sikker på at træffe dig. Du er jo blet så flygtig, Tygesen.

TYGESEN.

Jeg er fri, ser du! — Men kan du ikke bie lit? Kan du ikke spise frokost med mig? Jeg er så alene? — Jeg skal ta en flaske gammel médoc op? —

Jeg vilde så gærne fortælle dig lit om Poyarko's rejse over dette Stanovoi-plateau. Han havde et følge på 130 man, og de kom i øde egne, de led hungersnød, de utstod de rædsomste kvaler; de døde, de spiste hværandre! Det er en rystende fortælling.

TURMAN.

Jeg vil ikke rystes nu. Jeg vil holde forelæsning.

TYGESEN.

For én tilhører?

TURMAN.

Nej, nu har jeg hele to, du!

TYGESEN.

Så kan de hjælpe hværandre med at vænte? — Eller vi skal skikke afbud til de to assyrer? Hvad? Ane marscherer til Ninive!

TURMAN.

Nej, det er nok best, jeg marscherer selv. Og afbud har jeg ænnu aldrig sendt. — Du er så uregelmæssig, du Tygesen; det har du fåt af kvinfolkene. Farvel!

(går.)

TYGESEN

(efter, bakom karterne).

Vil du spise frokost med mig, når du kommer igen da? Så skal jeg vænte. Å, gør det! Jeg skal hente noget lækkert!

TURMAN
(høres svare):

Nej tak! Jeg vil ikke skæmme ut middagen. Jeg har mine bestemte tider, vét du.

TYGESEN
(kommer fræm igen, mørk).

Han har sine bestemte tider! Han kan ikke føle, at jeg hungrer efter selskab! At jeg kan ikke arbejde, — at jeg trænger til at drukne mig i snak. Han har ingen fornemmelser, det uhyre! Hans hud er minst én tomme tyk, og så er der spæk innenfor. (Det ringer.) Se så! Der har vi pinedød nogen af Anes kænninger igen! Hvad vil alle disse mistænkelige folk? Hør nu bare! Straks holder hun slabras med dem. Hvad fa'en har hun at snakke om? — Det er et fruentimmer, det der. Hvem er nu det da? — Jeg tror —? — Javist! Det er —! (roper.) Helga?

HELGA
(utenfor karterne).

Ja!

ANNET MØTE.

TYGESEN.

Noget morsommere kunde ikke hænde, om jeg var kommen op i en æventyr-båt og sejlte over hav og land hele værden rundt for at søke efter det!

(han har draget henne helt fræm; hun holder en pose.)

Du, mit dejlige barn, du! (mot henne, omfavner henne, fører henne med sig, omfavner henne igen.) Velkommen! — Velkommen, som om du havde med dig i den posen din hele min geografi, færdig! Og forærte mig den færdig! — Det var da ellers en tung pose!

HELGA.

Ja, der er bøker i den.

TYGESEN.

Så, det er det! — Du er altså så flittig fræmdeles? Prægtigt! — Den sætter vi her! — Men du er jo en voksen dame, Helga. Og så søt du er blet? — Vét du, hvad vi skal gøre? Vi skal spise frokost sammen! *Vi* skal spise frokost sammen!! *Vi* skal få op en flaske gammel médoc! Hurra! Nu skal vi more os!

(Ringer.)

HELGA.

Hvor er mor?

TYGESEN

(ringer, ringer).

Mor —! (ringer; ANE kommer.) Sæt in frokosten! Helga spiser med! Noget godt, noget utrolig godt! Og her er nøklen . . . Skønt jeg vét ikke —? Kænner du til, hvor den gamle médoc ligger?

ANE.

Den, professoren tok op igår aftes?

TYGESEN.

Så, det har hun mærket sig? — Nej, jeg skal selv . . .

ANE.

Flasken står her. Skal jeg bære den in?

TYGESEN.

Er der noget på den? Drak jeg den ikke op?

ANE.

Den stod her urørt i morges. Den var ikke engang trukket op.

TYGESEN.

Å — så? — Det er nok sant det, ja . . . Ak ja! — — Bring den flasken in, du! Nu vil vi være glade. Ikke huske på nogen ting uten det, som der er vin i.

HELGA.

Kære, hvor er mor?

ANE

(stanser).

TYGESEN.

Hvorfor blir du stående? (ANE går.) Mor? Hvor mor er, spør du? — Mor, min pige, — mor er rejst på landet.

HELGA.

Mor —?

Ane
(har stukket hodet fræm bak karterne).

Tygesen.

Kan du ikke komme afsted? — Vét du, Helga, jeg er ræd det fruentimmer. Der er noget så lumskt ved henne.

Helga.

Ved Ane? — Nej, far! Hun er da likefræm og troskyldig. —

Tygesen.

Ane?! Da har du ingen mænneskekunskab, mit barn!

Helga.

Men mor? Mor på landet? Og var ikke ute hos os? Og ikke et ord til mig om det?

Tygesen.

Bare for nogen dager, forstår du. Herregud. Hun behøver ikke at melde dig, at hun gør en liten rejse?

Helga.

Gør hun en rejse?

Tygesen.

Mor har rejst i tolv år! Hvorfor skal hun ikke få lov at rejse nu? (Ser bak karterne.) Står du der ænnu?! (fræm igen.) Et uhyggeligt mænneske, forsikrer jeg dig. At du ikke kan læse i det ansigt?

HELGA.

Jeg vilde i dit sted være snil med Ane, jeg.

TYGESEN.

Siger *du* også det?

HELGA.

Mor har rejst i tolv år, siger du; — ja, med dig. Men aldrig alene. Og hun rejser uten at sende mig bud? Kom det da så bråt på?

TYGESEN.

Det var en væninne, som falt ner her og tok henne. De rejste mandag. Men mor vil *naturligvis* være hjemme igen så betids, at på søndag har du henne som vanlig ute hos dig.

HELGA.

På søndag? — Det er idag, det.

TYGESEN.

Er det søndag idag? — Det er Anes skyld. Søndagen skal jeg jo skifte?

HELGA.

Jeg forstår ikke dette. Hvor er hun rejst hen?

TYGESEN.

En ungdoms-væninne af henne, hører du, Birgit Rømer, hun strøk afsted med henne.

HELGA.

Hun, som ejer „hesteskoen“?

TYGESEN.

Hun, ja. Jeg vét ikke hvorhen. Det kan jo være det samme? De må ha sin frihed. Ikke sant? Norge er et meget stort land, og det er interessant at rejse i det. Især vestlandet er overordentlig originalt. Dersom de tar ruten over —

HELGA.

Er mor rejst like til vestlandet?!

TYGESEN.

Det har jeg ikke sagt. Jeg vét ingen ting om det. — Nej, det har de naturligvis ikke! Det er jo så altfor langt. Men dem om det! Lad os unne mor den beste, den morsomste rejse! Skal vi ikke det? (ANE med frokosten.) Nu må vi spise frokost! Jeg er frygtelig sulten. Og her er médoc! Ane, vil du dra den op? (til Helga.) Ta af dig hatten og sæt dig, min pige! — Skyv bordet mer ut i stuen! Jeg kan ikke sitte i sofaen, når jeg spiser. — Så! —

HELGA.

Hvad betyr disse karter, far?

TYGESEN.

De betyder . . . Når du er færdig med flasken, Ane, kan du gå! — De betyr, mit barn, — at netop i øjeblikket er jeg i russisk Asien, og det er rasende ubearbejdet, motsigende fræmstillet, russisk Asien. Jeg må ha

dem tydelig for mig, alle disse inviklede linjer, som bestandig forandres. — Gå nu, Ane! — Mange af dem, ja, de fleste af dem er bare gætninger. Ja, du forstår?

HELGA.

Nej, ikke ganske. — Men har du ikke hørt noget fra mor, siden hun rejste?

TYGESEN.

Fra mor? Atter igen om mor! Mor skriver, når hun —. Vænt lit! (bakom karterne, fræm igen.) Nej, den gang var hun der ikke. — At du kan sige, jeg skal prøve at vinne henne der? — Jeg forsikrer dig, Helga, hun er pinedød farlig. Noget lurende, du? Og så mange besynderlige mænnesker, hun kænner! Jeg er ikke tryg hværken dag eller nat.

HELGA.

Men du kan heller aldrig vite, hvem du er sammen med i værelset, når du har de store rammer stående her?

TYGESEN.

Hvad siger du der? Jeg kan ikke vite, hvem jeg er sammen med i værelset? — Du har ret. Du har forfærdelig ret. Jeg bør selv ha gatedørs-nøklen; og døren bør ikke kunne åpnes innenfra uten med nøkkel.

HELGA.

Men så må du jo selv gå og åpne, hvær gang det ringer.

TYGESEN.

Der er det! — Ja, der nævner du det! Det store problem! Den, som kan løse det! Jeg kan jo ikke bli portner her? — Men ingen vét, hvem den pige lukker in om dagen, — og som kan komme fræm om natten? Jeg kænner mig som omgit af ånder.

(Går bakom karterne. Fræm igen.)

HELGA.

Er det da absolut nødvendigt med disse karter, far? Vil mor det?

TYGESEN.

Nu skal du høre, Helga. *Du* er forstandig, *du* vil forstå. Når jeg går og arbejder, så er der tusene ting på én gang. Og da gæller det: at se det, ha det for sig, straks! Man husker det, og man husker det ikke. *Just det er det farlige!* Man må ikke tro sin egen hukommelse! Du forstår? Ja, du forstår! Og så er det så bredt behageligt at kunne gå gennem hele huset og bare ha min geografi foran mig. Overalt det, jeg skal tænke på. Til alle sider dette uforstyrrelige ene. — Kom nu, Helga! Jeg er så utrolig sulten! (Flytter hennes pose.) Hvor den er tung? Hvad er det?

HELGA.

Bøker.

TYGESEN.

Det er sant! Hvorfor har du bøker med dig til byen?

HELGA.

Det er bøker, jeg har byttet; jeg og en væninne. Vi er inne for det.

TYGESEN.

Er bibliotekerne åpne idag?

HELGA.

For dem, som er kænt, så —

TYGESEN.

Sæt dig! — Så! — Sandelig, vi skal ha det hyggeligt. — Undskyld, jeg forsyner mig; du begynner jo aldrig.

HELGA.

Hvor er Malla?

TYGESEN.

Malla er med mor.

HELGA.

Malla også —?!

TYGESEN.

Herregud, forsyn dig nu, Helga!

HELGA.

Tak; — jeg har spist ganske nylig. Men lit vin —!

TYGESEN.

Ja, vinen er storartet! — En af fordelene ved at rejse er, at vi lærer at vælge vin. — Altså: velkommen, kære Helga!

HELGA.

Skål!

TYGESEN.

Å, for en vin! — Jeg har i senere tid fåt slik trang til vin. — Nu må du spise, Helga.

HELGA.

Tak, det kan jeg ikke.

TYGESEN.

Så fortæl mig noget, mens jeg spiser?

HELGA.

Fortælle dig noget, jeg? Det kan jeg vist ænnu mindre.

TYGESEN.

Noget, som har gjort intryk på dig. Noget, du har hørt, eller læst; noget, du holder af?

HELGA.

Jeg vét ikke noget sådant.

TYGESEN.

Vist vét du! — Vær ikke undsélig for mig! — Vi har jo aldrig talt sammen, og det er din skyld, Helga. Drik lit vin, så kommer det!

HELGA.

Tak! Jeg tåler ikke så meget, far.

TYGESEN.

Vist gør du så! Skål! Velkommen, én gang til, Helga! (de drikker.) Du er rent som ny for mig.

HELGA.

Du også, far. — D. v. s. . . .

TYGESEN.

Hvad mener du med det, min pige? Ser jeg dårlig ut?

HELGA.

Nej da! — Nej, jeg mente, . . du er så snil.

TYGESEN.

Er det da så nyt, at jeg er snil?

HELGA.

Langt fra, ha, ha! Men du har likesom aldrig bryd dig om mig.

TYGESEN.

Jeg har været så optat. Og det må du ikke misforstå. — Kommer du ikke på noget at fortælle mig, Helga?

HELGA.

Ja, siden du holder på det —. Der er virkelig noget, som har gjort intryk paa mig.

TYGESEN.

Lad høre! Å, lad høre!

HELGA.

En liten kærligheds-historie . . .

TYGESEN.

Udmærket! Slikt er for din alder, barn! Vær ikke ůndsélig! Kom med den!

HELGA.

Altså: det var på en stor slæde-tur her i byen. Det brukte de før. De rejste ut til et sted og spiste fisk; vin havde de med. Ja, de bruker det nok ænnu.

TYGESEN.

Ja da!

HELGA.

De kunde være intil halv hundre slæder, en herre og en dame i hvær slæde.

TYGESEN.

Akkurat ja.

HELGA.

Så var der to, da, som kørte sammen.

TYGESEN.

Hm, hm.

HELGA.

De sat — han i en skin pels og skin hue, og hun i en skin kåpe og skin hue, og de pratet og lo hele vejen. D. v. s. han talte uafladelig, og det var især om fræmmede land. Da de kom fræm og gik til bords, satte de sig ved siden af hværandre.

TYGESEN.

Naturligvis.

HELGA.

Så, mens de larmede og snakkede over hele bordet, — sat han og var så uhyre begejstret og fortalte henne — om germanerne!

TYGESEN.

Om germanerne? Det var da besynderligt. Jeg tænkte, han vilde gøre kur, jeg.

HELGA.

Ja, det vilde han nok også. Men det var nu hans måte. Han begynte hos germanerne.

TYGESEN.

Nu har jeg aldrig hørt maken! Hvorfor ikke hos Adam og Eva?

HELGA.

Han sa henne, at der var to slags germaner, østlige og vestlige. Vestlige — det er frankerne, sakserne, friserne, germanerne i England.

TYGESEN.

Aldeles rigtigt! Frankerne, sakserne, friserne, germanerne i England. Udmærket, Helga! — Så du vét det?

HELGA.

De østlige germaner, det er skandinaverne og goterne.

TYGESEN.

Skandinaverne og goterne. Den indeling er ikke alminnelig. Men den er den rigtige! — Skål, Helga! Brillant! (de drikker.) Leve skandinaverne og goterne!

HELGA.

De leve! — De var slikt et uroligt folkefærd, sa han; de satte uro i værden. De var erobrere, og de var vikinger, og de var utvandrere. De var som elvene i landene deres. Så stride er disse elver. Og skandinaverne og goterne fløt fossende ut i andre folk, likesom elvene i havet.

TYGESEN.

Prægtigt! Gud hjælpe mig, som jeg selv skulde ha sagt det! — Kanske du er min datter allikevel?

HELGA.

Ja, det var *han*, som sa det. Det er ikke mig. Den samme uro var i ham selv, sa han. Ut vilde han, afsted måtte han. Og det sa han, så det smittede henne, og hun ropte uten at vite det: „*Jeg vil med!*“ — Bakefter blev hun så skamfull; men da var det for sent; for på det blev de forlovet. Jeg ser, du kænner det, far?

TYGESEN.

Nej, gud velsigne dig, barn; sitter du ikke der og fortæller mig min forlovelses-historie? —

Jeg havde rent glemt det der med skandinaverne og goterne. — Hvorledes har du fåt det at vite?

HELGA.

Mor fortalte mig det.

TYGESEN.

Gjorde mor?

HELGA.

Siste søndag hun var ute i instituttet. Idag otte dager siden. Hun huskede altsammen så tydelig, at hun sommesteder mintes ord for ord, hvad du havde sagt. Og du har glemt det?

Du talte om Alarek; han, som tok Rom, vét du. Navnet er det samme som Adalrek, vort Alrek, Alrekstad. Og Teodorek er vort Tjodrek.

TYGESEN.

Det . . . det huskede mor?

HELGA.

Du kan jo høre på mig, at hun huskede det. — — Mors skål, far!

TYGESEN.

Mors skål!

(Han drikker; dækker sit ansigt.)

HELGA.

Men hvad er det, far?

TYGESEN.

Det er ingenting. Det skinner så i øjnene.

Nu husker også jeg det. For en dag, for en fryd! — Jeg havde glemt, at jeg skrøt så af skandinaverne og goterne. Jeg var ung dengang; min tro, min fræmtid, min kærlighed også var i det skryt! — Og hjemturen, du! Nej, hjemturen! Den er det især, som *jeg* husker! Da blev hun min! Å, jeg visste, hun vilde bli det, da jeg tullede henne in i hennes skin kåpe igen! — Så myk, hun var, du, så varm! Og så duftede hun af en egen essens; jeg havde sittet i den ved bordet . . . den var som af nyslåt hø . . . jeg havde aldrig kænt den før. Jeg stod og gav mig god tid med at pakke henne in! Hun skulde bli min på hjemturen! Ingen i værden visste det; men jeg visste det! Og hun visste det! — Gud, hvor hun var vakker!

HELGA.

Mor er vakker ænnu, hun.

TYGESEN.

Alle siger, du ligner ikke på mor. Men du har dog noget af mor, Helga, når du sitter så og ser. — Skål, Helga! Din skål! Tak!

(De drikker; han bevæges igen.)

HELGA.

Nu tåler jeg slet ikke at drikke mere.

TYGESEN.

Ikke jeg heller. Men det styrter in på mig, det der! I din nærhed blir jeg ung igen.

— — Vi sat, mor og jeg, på dækket en måneskins-kvæll over Middelhavet —

HELGA.

— over Middelhavet? —

TYGESEN.

— ikke længe efter! Vi giftede os straks og rejste; hun var bare 16 år! En måneskins-kvæll på Middelhavet, vi skulde til Algier.

HELGA.

Gud, ja!

TYGESEN.

Alle stjærner oppe; det er over min fantasi i dette øjeblik mest som et gammelt sagn, du! Ungdoms-forelskelse er ældre æn *alle* sagn; den har også skapt de fleste. Vi sat just og talte om et sagn derifra, et af de aller-skønneste. Sagnet om Hero og Leander. Det ligger stjærne-strød over Sydeuropa som en slik kvæll; det har samme blå grun. Ungdoms-kærligheden, det ene mænneskes dragning til det andre, har aldrig været tænkt i større stil; aldrig havt herligere scene. To værdensdele møtes der. Kæmpen svømmer fra den ene over til den andre, når fræm, men dør i den elskedes armer, netop som han når fræm. For en grænseløs overdåd i deres længsel! Romeo og Julie i stjærne-skrift.

Dette sat vi og talte om; vi sat i vor egen første kærligheds-rus, og på rejse. På rejse til

alt stort og skønt i den gamle værden, i de evige sol-riker. Det gjorde rusen stærkere, æn jeg kunde bære den. Innen et øjeblik var jeg top-vill-rasende; jeg slog armene om henne, jeg trykkede henne til mig; jeg sa det, som jeg kænte det, at dette var den højeste følelse af lykke, vi to kunde nå sammen! Til dette øjeblik kom intet følgende op! Nu levde vi vor sankthans-dag. Fra imorgen . . .

Jeg havde ikke før sagt det, så mørknede det i mig, armene slap, sjøen var en grav, og en sorg — nej en sorg tok mig, som måtte jeg ende mit liv. Da stod hun over mig! Hun tok mit hode op mellem sine hænder, og hun så mig i øjnene . . . å, så sundt velgørende. Og hun sa — hun var jo ænnu et barn —; hun sa . . .

HELGA.

Hun sa —?

TYGESEN.

Hun sa —

HELGA.

Hvad er det, far?

TYGESEN.

Jeg kan ikke —!

HELGA.

Gud — — (rejser sig.) Hvor er mor?

TYGESEN.

Jeg vét ikke!

HELGA.

Du vét ikke?! Men far?

TYGESEN.

Du misforstår mig! Hun er, som jeg siger, på rejser, på rejser! — Du skræmte mig! — Mor fortæller dig alt, når hun kommer hjem; eller du får brev. Herregud, tvil da ikke på, hvad jeg siger! Det er så! Det er så! Jeg forsikrer dig!

Sæt dig igen! Hvorfor lot du mig ikke i fred? Jeg drømte. Du rev det i stykker. Og det var skade. Det gamle gør ofte det nærværende nyt. — Men så sæt dig igen! Er du ræd mig?

HELGA
(sætter sig).

Nej.

TYGESEN.

Nu er det borte det hele. I stedet for ungdom og sol-glans — bare skuffelse, møje! Strid, forbitrelse, dumme, slette mænnesker! — Jeg vét, det er galt. Jeg vét, at livets mål ikke er nydelse. Ungdommens syn på det forfører. Jeg vét det. Livet er en opgave, og den nås ved arbejde, ved forsagelse også: jeg vét det.

Men det nytter ikke! Når hint ulidelige mørke faller over mig, så er det frygt og pest, — å, da er altsammen som fortært, forkullet. Jeg trænger —

HELGA.

— vin, far! Vin! — Skål! — Og at sitte sammen med en ungdom! Ryst af dig! Fortæl videre! Det var så dejligt! Å, det var så dejligt! — Skål! (De drikker.) Hvad var dog dette for et sagn? Det, du fortalte? Noget så storartet?

TYGESEN.

Kænner du ikke sagnet om Hero og Leander?

HELGA.

Nej.

TYGESEN.

I læser ikke mytologi? — Ikke Shakespeare heller?! — — Men når I er alene? Unge piger læser altid i smug. Ikke læst det i smug heller? Hvad læser I da?

HELGA.

Nå, — vi læser mere — ja, hvad skal jeg kalle det? — mere moderne ting.

TYGESEN.

Mere moderne —? Romaner?

HELGA.

J—a. Romaner også.

TYGESEN.

Også? Læser I da annet æn romaner?

HELGA.

Nå, — alvorlige ting naturligvis. Som vi kan lære af.

TYGESEN.

For eksempel?

HELGA.

For eksempel . . . ja, for eksempel geografi.

TYGESEN.

I læser geografi? I fritimerne?

HELGA.

Med illustrationer til, forstår sig.

TYGESEN.

Her er jo posen? Det er jo sant! Lad mig se, hvad I lejer for bøker? — Den lar sig vel åpne?

HELGA.

Men far, det går ikke an. Det må likesom være hemmeligt, skønner du!

TYGESEN.

Så her er hemmeligheder? Jeg tænkte det nok! Kanaljer, I spiser forbuden frugt? Jeg kænner dere! — Hvorledes pokker åpnes dette?

HELGA.

Du må ikke åpne, far! Nej, du må ikke. Du har ingen ret til det! For den stærkeres ret vil da vel ikke *du* bruke mot os småpiger; vil du vel? Du, som er så nobel. — Jeg holder på

posen! Ja, jeg gør! Og tænk dig nu, far, at det er minst fire og tyve sådanne hænder som mine her. De holder allesammen. Og da åpner du vel ikke? Du misforstår også det hele. Jo, du gør! Har jeg sagt hemmeligheder? Ja, da mente jeg noget annet. Jeg mente . . . ha, ha, jeg tror virkelig, jeg har drukket for meget vin. — Nej, nej, lad mig få posen, far! Vi er to piger i byen med den. Vi skal gå og bytte, og jeg skulde bære den. Mig kan det jo være det samme; for bøkerne er ikke til mig. Men der er virkelig bøker blant dem, som jeg er forbudt at la nogen se. Jeg vét ikke hvorfor; men det er så. Og det er skam, at de ikke skal kunne stole på mig. (Er ved gråten.) Du, far, som nylig var så snil! — Du vilde være den første til at forsvare os, om der var nogen annen, som prøvde på det der. Jo, du vilde; jeg kænner dig! Sæt, at hele øverste klasse nu stod i et værelse og havde stængt døren, og så en vilde bryte in til os? — Å, du vilde skamme ham ut og jage ham; det vilde du. Men dette er akkurat det samme.

TYGESEN.

Hvor du er blet veltalende, Helga? Du, som ellers ikke er af mange ord? Og som det går dig nær?

HELGA.

Nej, det vil jeg ikke just sige, at det gør; det er jo ikke mit. — Jo, det går mig nær, at

de andres hemmeligheder ikke skal være bevaret hos mig. (gråter.) Gør det ikke, far!

TYGESEN.

Jo mere du siger, jo mere ret får jeg til at åpne posen, — synes det *mig* da! — Slip! (Åpner.) Lad mig nu se! De har nok været ordentlig brukt, disse bøker? Fransk. Hm—hm? *La cruelle énigme — par Bourget?* Er ikke den fortælling noget — hvad skal jeg sige —? Kanske du kan finne et pent ord for det? Du havde nylig så mange? — Nå, lad os nu være godvænner igen! Ellers må jeg jo tro, at dette også angår dig? — *La cruelle énigme* — er ikke det noget —? Nu —?

HELGA.

Kanske du mener realistisk?

TYGESEN.

— realistisk, ja. — — Du er vel den eneste der ute, du, som kan ordentlig fransk?

HELGA.

Af eleverne, så —. Men den fortælling der tror jeg skal byttes for lærerinnen i fransk. — Men du må ikke si det!

TYGESEN.

La cruelle énigme, „den grusomme gåte“. Hvad er det for en gåte?

HELGA.

Ja, jeg hører jo, de prater om slikt sig imellem. Jeg tror, det er gåten i vor natur. Ja, jeg vét ikke heller.

TYGESEN.

I vor natur? En åndelig natur — og en, som ikke er åndelig? Er det så?

HELGA.

Noget slikt, ja. — Men det er slet ikke rigtigt, det, du der gør, far.

TYGESEN.

Tror du? — Her er en, som heter: *Samma frihet för kvinnor som för män.* Hvad er det for slags frihed? Det er ikke en roman, det der?

HELGA.

— Mon det ikke er filosofi? Det høres så.

TYGESEN.

Er det lærerinnen i fransk, det også?

HELGA.

Nej. Ja, jeg vét for resten ikke, hvem det er. — Ikke mer nu, far!

TYGESEN.

Alle gode ting er tre. *Autour du mariage, par Gyp* —? Gyp? Det var et pussigt forfatternavn!

HELGA.

Det skal være en adelig dame, jeg tror en hertuginne.

TYGESEN.

En hertuginne? — Naturligvis! Minst! Jeg tror, jeg har læst noget om, at en viss dame, som kalte sig *Gyp*, anla proces, fordi de nævnte hennes rette navn? Var det ikke så? — — Hun vil altså ikke kænnes ved det, hun skriver? Har ikke en skut på henne også?

HELGA.

Jeg kænner ikke noget til det der.

TYGESEN.

Det vakte ellers opsigt nok dengang. Vi var netop i Frankrige. *Autour du mariage* — „omkring ægteskabet". Hvordan omkring? Snuser *hun* omkring ægteskabet, — eller er der andre, som —?

HELGA.

Jeg har aldrig hørt tale om det der.

TYGESEN.

Så det har du ikke. — Synes ikke du også, at dette var en egen sort geografi? Med illustrationer til? Eller skulde der være noget slikt længer neri posen? Hvad? (HELGA tier.) Vét du, min pige, at du skal sige, som det er?

HELGA.

Men gud, far, når det nu ikke er min hemmelighed? Det er jo ikke mine bøker.

TYGESEN.

Jeg vil foreslå dig, lille Helga, at nu flytter du hjem til mig fra instituttet og passer på mig; så skal jeg passe på dig igen. Hvad siger du til det? — Jeg tror det, jeg. — Hvorledes i al værden kom du til at fortælle, at I læste geografi? Med illustrationer til? Sig mig det!

HELGA.

— Vi læser da geografi også.

TYGESEN.

I fristunderne? — En dejlig geografisk beskrivelse, den der! — Når du vét, geografi er din fars fag, er det egentlig talt hensynsløst af dig at kalle slikt geografi.

HELGA.

Nej, far, det er bare mangel på fantasi.

TYGESEN

(ler).

— — Misforstå mig ikke! — Fordi om du får mig til at le, så tilgir jeg dig ikke. Nej. Det gør mig ondt, hvad jeg har opdaget. Meget ondt. Ikke så meget det med bøkerne; nej, at du vil nægte det, når jeg har fåt tak i dem og spør dig. Du lyver jo?

HELGA.

Men lyve, far?

TYGESEN.

Jeg siger *lyver*. Ja, jeg gør. Hvad skal jeg ellers kalle det?

HELGA.

Hvad er så det at lyve?

TYGESEN.

Det er at ville føre sin far bak lyset. Tænk, sin far! Det tyder på vane. Ingen begynner med sin egen far. Så meget forstår da også jeg. Skønt jeg aldrig har løjet.

HELGA.

Men far!

TYGESEN.

Synes du virkelig, jeg overdriver? — Så tænk dig, at det var jeg, som førte dig bak lyset, mit barn! Vilde det dog ikke være forfærdeligt? — At du ikke længer kunde ha full tillit til, hvad din far sa dig? Tænk, om jeg ved kunster, ved utflugter, ved fortielser, ved likefræmme . . . likefræmme fordrejelser dulgte for dig . . .

HELGA.

Gud, far, hvor er mor? —

TYGESEN.

Mor —?

HELGA.

Hvorfor er mor og Malla rejst fra dig? Hvad er det, du dølger for mig? Hvad er hændt? *Far!* Far!

TYGESEN.

Ja, der er noget, jeg har dulgt.

HELGA.

Jeg forstod det straks. Men det er vist værre, æn jeg tænkte. Å, gud, hvad er det?

TYGESEN.

Nej, bliv ikke så ræd! Der hændte noget, så blev vi uvænner, og så rejste de fra mig, både mor og Malla. Ja, det er intet annet. Men det er nok! Jeg havde ikke mot til at sige dig det, da du kom; for jeg blev så glad. Men det trykker mig til jorden! Jeg får ikke bestilt det gran! Jeg har gjort kontrakt med tre store forlægger-firmaer i tre land, og nu er jeg mange hæfter tilbake! Jeg kænner mig som en forbryder! Skaf mor hjem! Jeg kunde rope efter henne gennem mange land! Turman vét, hvor de er, skønt han ingenting siger! Gå på ham! *Dig* må han sige det! Skaf mor hjem igen! Du rår da vel med din egen mor? Når de er her igen, skal jeg ingen ting sige; late som ingen, ingen ting; som om de aldrig har været borte! Ganske så! — Men bliv nu du, Helga!

HELGA.

Uten mor? Nej, ikke om du bad mig så tynt, så tynt. Og ikke om du slog mig død.

(Hun tar sin hat på.)

TYGESEN.

Men Helga?

HELGA.

Ja, når du ikke kan komme ut af det med mor, så — (gråter.) Så kan jeg gærne gå og kaste mig bort.

TYGESEN.

Hvad siger du, barn?

HELGA.

Uten dig og mor, og mor og dig, er der ikke mere mening i det! Så kan det være slik slag med mig. — Å, for en ulykke!

TYGESEN.

Ja, det er en ulykke for os allesammen. Og min geografi!

HELGA.

Ja, nu skal ingen forstyrre dig. (tar sin pose og går.) Farvel!

TYGESEN

(er en stund alene; sætter sig).

TREDJE MØTE.

TURMAN.

Åsdan er det med dig, Tygesen?

TYGESEN
(springer op).

Har det ringt? Stod gatedøren åpen?

TURMAN.

Helga og Ane stod i døren og snakket. Og så kom jeg.

TYGESEN
(ser på ham, sætter sig).

TURMAN.

Det billede, jeg nu har for mig, minner mig ikke så meget om Marius på Kartagos ruiner. Nej; mine tanker vandrer til det gamle Assyrien. Du minner mig om gudinnen Istar, Tygesen, der hun vansmægtede.

Atta lû mutêma anaku lû assatka. — Jeg kan vel ta mig en pipe hos dig nu, siden du er blet ungkar? — Ja-gu sukker'n. Han har det vondt nå.

Jeg sa det til dig, jeg, Tygesen, at du stod ikke i det der'e. Det er bare stærke folk, som kan ta på sig at leve alene. Det er ikke slike, som kvinfolka har fåt stelle med. De stakkarne blir det så bedrøveligt med uten kvinfolk, som det blev med Istar uten man. Hun for op til

guderne og ner til underværdenen, op og ner! Og like langt kom hun. Også du, Tygesen, er snart i de højeste regioner og snart nere igen. Aldeles uten nytte!

TYGESEN.

Jeg har tænkt meget over det i disse dager — og nætter med. Istar-sagnet, mener jeg.

TURMAN.

Det er tør-sommer'n, det, far.

TYGESEN.

Ja. Men sagnet er dypt. Vi vil alle øse af livets væll. Naturligvis. Men jo mere vi får, jo mere vil vi ha. De højeste eksistenser har de største behov; kan minst tilfredsstilles. Det er det forfærdelige! At netop de, som er kommet længst, blir de utålsomste, de ulykkeligste! Slægtens tragedie, Turman. Tragedie.

TURMAN.

Nej, er det så dårligt med dig, Tygesen?

TYGESEN

(ser op).

TURMAN.

At du filosoferer, mener jeg. Du skulde gå lange turer og ta kolde bad. Og så skulde du lægge dig på tobak. Der er selskab i en pipe. Den uroer ingen.

TYGESEN.

Den slægt, som kommer efter os, Turman, vil kænne større behov, æn vi kænner; altså bli ænnu ulykkeligere æn vi. Har du tænkt over det?

TURMAN.

De blir mere og mere nervøse, mener du?

TYGESEN.

Der nævnte du det! Nervøse! Du kænner jo nogen af de fræmmeligste videnskabsmæn og kritikere? Du har ofte nok gjort nar af dem. De er jo bare hjærne og nerver. Om hundre år er der ti ganger så mange af dem. Og så fræmover! — Og så fræmover!

TURMAN.

Ti ganger så megen nervøsitet —?

TYGESEN.

— Ti ganger så megen ufordragelighed! Sinne! Naturligvis!

TURMAN.

Ja-gu skal det bli hyggeligt at være til da!

TYGESEN.

Til sist blir det slik, at det ene mænneske ikke kan utstå det andre. Når de ser hværandre på en halv kilometers afstand, så skriker de! Af smærte.

TURMAN.

Slikt sitter du og hugsvaler dig med, Tygesen? —

TYGESEN.

Det hele følger af slægtens åndeliggørelse. Jo længer den skrider fræm, jo uhyggeligere bare ånd blir den. — Hvis ikke opfinnelserne *også* skrider fræm og gør mænneskene uafhængige af hværandre. Ved f. e. at la dem nære sig direkte af solen? Det er jo solen, som nærer os nu også? Gennem jord og græs og korn og ku og gryte . . . Kan det ikke ske uten dem? Rent direkte? Kan vi ikke tænke os det? At vi derved spares for ni tiendedeler af det, som nu gør os så opslitende afhængige af hværandre, gir os så utrolig med møje, kval, ulidelighed? Så vi bare kunde vie os de åndelige opgaver? Bare møte hværandre i ånd? Eller *næsten* bare i ånd?

TURMAN.

Næsten, ja.

TYGESEN.

Ja, visse behov flyttede vi naturligvis med os. Selv in i en slik gull-alder var vi nok nødt til det. Men hvad har mænneskene ment med alle sine drømme om en gull-alder bak sig og foran sig, — hvad har de annet ment æn netop dette? En tid uten besvær, uten møje af hværandre? En slægt i lys og frihed, en slægt i ånd?

TURMAN.

Op og ner! Og ner og op! — Ja, bli nu ikke furten for det! Du kommer ingen vej med de bøks, du gør, mener jeg. Bare fantasi, far. Du må få hjælp. Det er saken!

TYGESEN.

Hjælp? Jeg? Ingen kan hjælpe mig. Ingen vil heller.

TURMAN.

Nå — nå! Sig ikke det. — Ja, naturligvis kommer det an på, hvad hjælp du mener?

TYGESEN.

Ja, du ler, du?

TURMAN.

Du visste nok ikke alt, du havde, du, før du savnet det?

TYGESEN.

Jeg vil sige dig én gang for alle: jeg tåler ikke din spot. Jeg er netop idag ikke oplagt til at tåle den. — Ellers er jeg et mænneske; jeg tilstår det. *Du* vét ikke engang, hvad det er.

TURMAN.

Så de har det så vondt, de, som er mænnesker, Tygesen?

TYGESEN.

Turman, kan du ikke forstå, kan du ikke fornemme, kan du ikke . . . at idag, at netop nu . . . å!

TURMAN.

Hvad går der af dig?

TYGESEN.

Gud, han spør? Har du da ikke mærket, har du ikke smakt, lugtet, lyttet ut for længe siden, at det er med den største overvinnelse, at jeg tåler dig hos mig?

TURMAN.

Nej.

TYGESEN.

Nej, naturligvis! — Kan du da ikke ad rent logisk vej finne ut, at jeg i min ensomhed her længst må ha opdaget, hvorledes alt dette er kommet?

TURMAN.

Nej.

TYGESEN.

At dette ikke vilde være hændt uten dig? At det er din skyld?

TURMAN.

Min —?

TYGESEN.

Ja, din! — Så længe ærtede du mig med disse dine fordømte store rum, fulle af bøker og papirer, som ingen rørte! Så ofte dræpte du mig ner med din kolossale hukommelse, og gik og sa: de, som er gift, kommer ingen vej; de taper hukommelsen også . . .

TURMAN.

Ja, men det er sant!

TYGESEN.

Der kommer han pinedød med det igen!

TURMAN.

Du er blet så svær til at banne, Tygesen.

TYGESEN.

En man med lit skikkelig fantasi får ellers ikke rum i sproget.

Men kan du ikke føle det, nu, når jeg forklarer dig det, heller, at det hele kommer fra dig?

TURMAN.

Nej-gu om jeg kan!

TYGESEN.

Å nej, hvem kan forlange, at et bok-bind i tykt lær . . .

TURMAN.

— Sig bøffellær med én gang!

TYGESEN.

Ja! Hvem kan forlange, at en hel bokhylle full af bøffellærs-folianter med tobaksstøv på skal ha fornemmelser?

TURMAN.

Kanske når du slog op i dem —?

TYGESEN.

Vorherre bevare mig!

TURMAN.

— så fant du din gode søvn igen, Tygesen!

TYGESEN.

Hvis jeg slog op i dig —? Så fant jeg min søvn igen? Det tror jeg gærne! — (Med ét.) Du vét noget? Du har noget at sige mig?

TURMAN.

Det turde hænde.

TYGESEN.

Men hvorfor siger du ikke det straks? Du vilde jo også tale med mig. Hvad er det? —

TURMAN.

Jeg har et forslag.

TYGESEN.

Fra dem?

TURMAN.

Fra dem. De vil ha fred.

TYGESEN.

De vil ha fred? De vil komme hjem igen?

TURMAN.

Som jeg siger.

TYGESEN.

Men hvorfor siger du mig ikke det straks? For så er der jo ingen syndflod mere over jorden; solen er på Ararat! Kan du se, Turman? Jeg er jo dog ingen mænneske-æter heller?

Unødige ord kan jeg la falle; ord vil så gærne fly om på egen hånd. Men livet består ikke af ord. Livet består af realiteter. Givne værdier, faste forhold, opgaver.

Det ser Karen. Når det gæller, er der noget grejt ved Karen. Nej, så de kommer hjem igen?

TURMAN.

Men vil du ikke først høre —

TYGESEN.

Ingen „men'er“! Kom lad os ta os et glas vin på det!

TURMAN.

Gærne det. Men —

TYGESEN.

Ingen „men'er“, siger jeg! Denne vin fortjener intet „men“, den. (De drikker.) Ikke sant?

TURMAN.

Jo, den var god! Men —

TYGESEN.

Hvad for noget? Har du ænda flere? Du vil ha et glas til?

TURMAN.

Gærne det. Men —

TYGESEN.

Skyl „men'erne“ ner! Skyl dem ner! Se her!

(de drikker.)

TURMAN.

Tak. Vinen er god. Men —

TYGESEN.

Ænda flere! Han er umættelig! Ta hele flasken!

TURMAN.

Den er vist snart slut. Men —

TYGESEN.

Så ut med dem da, mænneske! Ellers kvæler de dig!

TURMAN.

Betingelserne, mener jeg! Vil du ikke høre betingelserne?

TYGESEN.

For hvad —?

TURMAN.

For at de skal komme hjem igen?

TYGESEN.

Ingen betingelser! Jeg skal omfavne og kysse Karen og bære henne in. Uten nogen betingelser, — ja, det skal jeg! Alt det dumme tøj, vi har sagt, — derom ikke et ord! Ikke til Malla heller! Hun er jo i grunnen så snil.

TURMAN.

In med kvinfolka da, og ut med geografien!

TYGESEN.

Ut med geografien?

TURMAN.

De vil ikke ha geografien i stuen her; både karter og excerpter skal væk! De vil ha stuen for sig selv.

TYGESEN.

De vil ha stuen for sig selv?

TURMAN.

Til et tegn, skønner du, at geografien ikke mere skal fortrænge dem. Der skal skiftes like. Havestuen vil de også ha igen.

TYGESEN.

Havestuen også? Spøker du, Turman? Da vil jeg sige dig, at til spøk er dette for grovt.

TURMAN.

Derfor er det også alvor.

TYGESEN.

Du ler —? Du vil bare more dig over mig?

TURMAN.

Du morer mig bestandig, Tygesen.

TYGESEN.

Det er altså ikke alvor?

TURMAN.

Jo, det er.

TYGESEN.

At jeg skal flytte ut? Herfra og fra havestuen? — Å, det er ikke sant? Din skøjer!

TURMAN.

Du skal flytte ut alt, som her finnes af geografi; — og fra havestuen med. — De forlanger mere . . .

TYGESEN.

Mere?

TURMAN.

Helgas rum. Og Helga tilbake. De vil ha retfærdig deling. De vil ha *sit fullt ut.*

TYGESEN.

Vil de? — Ja, da undres du vel ikke over, Turman, at jeg tar dem på ordet? Sit fullt ut? Så gærne for mig! *Dette er mit, altsammen!*

TURMAN.

Altsammen dit?

TYGESEN.

Jeg har købt for mine penger altsammen, som nævnes kan. Huset og det, som er i det.

TURMAN.

Også rotterne?

TYGESEN.

Jeg svarer i yderste alvor, at *også rotterne* er mine! Og hvorfor har jeg købt huset? For at arbejde i det. Og hvad skal de andre her? De skal hjælpe mig til at arbejde. Disse simple grunsanheder, på dem hviler alt. På *dem* bygges den retfærdige deling. Og da har de andre

aldeles intet at fordre! Men så stræng skal jeg ikke være: lad dem flytte ovenpå! Når de ikke vil hjælpe mig, bør de i alle fall ikke være i vejen. Der har du deres del!

TURMAN.

Det var litet, det. På kvisterne?

TYGESEN.

Det går ikke an at kalle annen etage i et schweizer-hus for „kvister“. Tre store rum og den brede, lyse gang imellem dem, — et helt musæum! Er det ikke en standsmæssig bolig kanske? Ner ifra den en makelig trap belagt med tæpper, prydet med genstande, som enhvær etnografisk samling vilde være stolt af. Er de dronninger, at de tør ønske sig mere?

TURMAN.

Fullt så gromt er det vel ikke der oppe. For de vil ikke.

TYGESEN.

De vil ikke? Hvorfor fa'en sa du mig ikke det straks? (Roper.) Ane! — De tror vel, de skal trætte mig ut. — Ane!

TURMAN.

Du står ikke i det, Tygesen! Kom ihu Istar, Tygesen! Den assyriske!

TYGESEN.

Ane! Hvor pokker blir jenten af? — Jeg

vilde være en forræder mot den hele mænneskehed, om jeg ikke nu holdt ut. Her kæmpes for et princip, højere æn *mount Everest.* Og det uten nogen overdrivelse. — (ANE kommer.) Nå der er hun! Skynd dig og gør dig færdig, Ane; vi skal til at hænge op karter.

ANE.

Men gud beva —

TYGESEN.

Ikke et muk! Nu på øjeblikket!

(ANE går ut for at gøre sig i stand.)

TURMAN.

Ja-ja, så skriver jeg til dem, jeg, at du har fåt principer. Højere æn jordens højeste fjæll.

TYGESEN.

Skriv! Skriv her! Gå in i kontoret! Skriv, at du sitter i kontoret. At jeg bad dig om det. — Så vil de forstå.

TURMAN.

Men når du nu får det vondt igen, Tygesen?

TYGESEN.

Skriv, hvad du ser her! Karterne! — Så har de svar nok.

TURMAN.

Å, du hellige ægtestand! — God fornøjelse, Tygesen!

(går in i kontoret.)

TYGESEN.

Først er han skyld i hele ulykken. Og så går han og nyder den. — (Til ANE.) Hvorfor holder du på slik og flytter dig?

ANE.

Jeg?

TYGESEN.

Har hun noget fore? — Om jeg prøvde at vinne henne? De har ret: jeg har ingen annen. — Ane?

ANE.

Ja.

TYGESEN.

Lad os skyve bordet in igen! Så! Vil du ha et glas vin!

ANE.

Jeg? Gud, hvad finner han nu på?

TYGESEN.

Hvorfor står du der bak mig? — Værs'go! — Jeg har liten tid. Værs'go! — Så. — Skål, Ane! — Når man får henne nær hos, er hun ikke så lej ænda. — Ane, jo mindre hjælp en man kan bærge sig med, des bedre! Des længer kommer han også. Nu har jeg foresat mig bare at ha dig. Forstår du?

ANE.

J—a. Jo.

TYGESEN.

Du skal ha din løn én gang til. To ganger til! Det er ikke for at spare, skønner du. — Vil du ha et glas vin til?

ANE.

Gud, nej!

TYGESEN.

Nu skal jeg *forklare* dig, hvorfor vi hænger karter op.

ANE.

Kunde jeg ikke slippe for det? — Jeg skal gøre alt annet —.

TYGESEN.

Vænt nu, Ane, så skal du høre! Ingen kan forlange, at du skal forstå det, når det ikke forklares dig. Vel? — Nej! — Altså: Rusland er et meget stort land. Og det land skriver jeg om. Vét du, hvor stort Rusland er?

ANE.

Rusland? Det er stort, det.

TYGESEN.

Det er så stort, at om Norge er så stort som så, hele Norge (går i en liten ring), så er Rusland så stort som så (går i en overmåde stor ring).

ANE.

Ja, som på kartet?

TYGESEN.

Som på kartet? Vét du da, hvad et kart er?

ANE.

Ja da!

TYGESEN.

Det er en annen sak! Så kan jeg fatte mig kort. — Altså: det sværeste for mig er at huske alt det, som er i et slikt st—o—o—rt land.

ANE.

Skal De huske altsammen?

TYGESEN.

Altsammen. Ja, d. v. s. ikke altsammen. Men som med sprogene. Du har set de papir-lapperne henne på bordene der?

ANE.

Jeg er så ræd dem, at jeg knap tør gå forbi dem.

TYGESEN.

Vi skal ikke snakke om det nu. Disse papir-lapperne, det er sprogene.

ANE.

Er det sprogene?

TYGESEN.

Nej, ikke sprogene! Men optegnelser om sprogene! Du må forstå, hvad jeg mener. — Hvor er du født?

ANE.

På Galgebærg.

TYGESEN.

D. v. s. i Kristiania, d. v. s. i Norge. Alle, som er født i Norge, taler samme sprog.

ANE.

Taler de samme sprog på vestlandet som vi på Galgebærg?

TYGESEN.

Ja, de gør!

ANE.

Ja, men —

TYGESEN.

Det *er* så! Du må ikke hæfte mig; for så blir det for meget bry for mig. — Jeg vilde sige, — jeg vilde bare forklare, at de, som forstår hværandre, de taler samme sprog. Du forstår dem på vestlandet; men engelsk? Forstår du engelsk?

ANE.

Ja.

TYGESEN.

Engelsk?

ANE.

Her var to engelskmæn, og den ene sa bestandig til mig: „*I like you very much*".

TYGESEN.

Hvad er så det?

ANE
(undsélig).

Jeg liker *dig;* vær med ös!

TYGESEN.

Vi skal ikke tale mer om sprogene, Ane. Vi skal ta det på en annen måte.

ANE.

Men kan jeg ikke slippe for at hænge karter op?

TYGESEN.

Vær nu ikke utålmodig, Ane; du ser jo, hvor tålmodig jeg er. — Gør du så mange invendinger, så blir det jo større bry med at ha bare én til hjælp, æn om jeg havde dem allesammen. — Hør nu på mig! Altså: — Jeg regner nu op for dig de forskellige folkeslag i bare én del af Rusland; i bare én del! Nemlig: tunguser, samojeder, jakuter, kamtschadaler, korjak . . . (Det ringer; ANE vil gå.) Hvor skal du hen?

ANE.

Det ringer.

TYGESEN.

Hvem ringer?

ANE.

Jeg vét ikke.

TYGESEN.

Til mig kommer ingen. Og jeg vil ikke vite af alle dem, som kommer til dig. (Det ringer.) Stå stille! Lad dem ringe! Så blir de ked af at komme igen. Videre: sirjäner, voguler, ostjaker . . . jeg kommer i evighed ikke så langt,

at du kan forstå nogen ting, når du ikke vil høre på! Op igen: sirjäner, voguler, ostjaker, mantschuer. (det ringer.) Hvorfor fa'en ringer det? Hvem er det, som ringer?

ANE.

Jeg vét ikke.

TYGESEN.

sirjäner, voguler (nu ringer det vedholdende.), ostjaker, mantschuer, jakuter, korjaker, tunguser ... Du hører jo ikke på mig! Du er en ren flane! (Ringningen slutter.) Hvor vil du nu hen?

ANE.

Jeg tænkte . . .

TYGESEN.

Så du „tænker" også nu? — Giv hit gatedørs-nøklen din!

ANE.

Gatedørs-nøklen min!

TYGESEN.

Giv hit!

ANE.

Men —

TYGESEN.

Giv hit, siger jeg! (får den.) Jeg går selv til smeden for at få ham til at ændre låsen, *så døren ikke mere kan åpnes uten nøkkel.* Forstår du?

ANE.

Men når her kommer nogen!

TYGESEN.

Her behøver aldeles ikke at komme nogen! Og kommer her allikevel nogen, så åpner jeg.

ANE.

Men når jeg skal gå ut?

TYGESEN.

Hvad skal du gøre ute? Sig mig det? Og skal du allikevel ut, så kan du sige til! — Alt må inrettes på, *at jeg har ro.* Alt må være bekvemt i huset, og aldrig forstyrres utenfra. Forstår du?

ANE.

Kan jeg få lov at gå ut?

TYGESEN.

Hvad skal det være godt for? Nej. Nu skal vi til at hænge op karter.

ANE.

Men maten —?

TYGESEN.

Den besørger jeg. —

ANE.

De?!

TYGESEN.

Du får herefter ingen ting at bestille. Eller næsten ingen ting. Men din løn får du tre

ganger. Gærne fire, når jeg kan føle mig tryg. Og ha fred. Altså: — nu karterne! — Ja, det nytter dig pinedød ikke! Du *skal!* Først fæster vi rammerne.

ANE.

Så må jeg klyve op igen?

TYGESEN.

Ja! — Jeg vil ikke ha alle disse invendinger! Til ro i et hus hører, at der er én vilje. Og at den lydes. Du kan være så uhyre rolig for, at du ikke kommer levende ut herfra, før det er gjort. Altså: nu begynner vi!

(Går til bordet; tar fræm af skuffen et hyssingnøste og en stor kniv.)

ANE

(sætter i et skrik).

TYGESEN.

Hvad går der af jenten? — Hvorfor skriker du? Nu skal du til, — hvad du så finner på.

(opover mot rammerne.)

ANE

(som står der, skriker, flyr).

TYGESEN.

Jeg mener, satan står i dig? Hvorfor løper du?

TURMAN

(kommer in).

Kære, hvad står på her?

ANE

(bakom Turman).

Hjælp!

TYGESEN.

Hun har den uforskammethed at rope „hjælp“? — Mot mig?

TURMAN.

Hør nu, Tygesen! Du —

TYGESEN.

— Bland dig ikke i det! Her er *jeg* herre! Nu *skal* hun lystre! Op og fæste rammerne *skal* hun, — om vi bægge to skal sætte livet til!

(Styrter efter henne. Hun flyr skrikende. Han efter; men stuper over nogle løse karter og faller like foran rammerne. Hun støter bægge rammerne over ham, kaster en pakke karter, som ligger der bak, ovenpå ham og løper.)

TREDJE HANDLING.

Storstuen i „hesteskoen“.

Det fræmste af den er et karnap, en utbygning med et mægtigt vindu på hvær side. I den egentlige storstue viker væggene så vidt tilbake, at f. e. døren, som fører ut til højre nede ved karnappet, ikke ses. Bakvæggen har en svak konveks runding. I dens midte er en stor fløjdør ut til den overdækkede gang. På bægge sider af døren portrætter i legemsstørrelse af slægtens oldefar og oldemor.

FØRSTE MØTE.

MALLA

(sitter og syr).

BIRGIT

(kommer in i hat med parasol).

Gud ske lov, døren er da åpen.

MALLA.

Å, jeg har sittet her fræmme i karnappet på vakt — jeg kan ikke sige som en smed; for det er jo smeden, vi vænter på.

BIRGIT.

Tænk, jeg glemte at gå in-om ham! — Men jeg fik også noget annet at ta vare på. — Hvor er Karen?

MALLA.

Jeg har ikke set Karen.

BIRGIT.

Hun er altså gåt ut?

MALLA.

Det må hun vel være.

BIRGIT.

I skogen?

MALLA.

Ja, hvorhen ellers?

BIRGIT.

For at „sværme“?

MALLA
(smiler).

BIRGIT.

Jeg forundrer mig over dig, Malla. At du ikke kan forstå, at her er noget på færde med Karen?

MALLA.

Nå, herregud!

BIRGIT.

Tør du ta det så let?

MALLA.

På vore rejser gjorde de alle kur til Karen. Jeg så ikke, der kom noget af det.

BIRGIT.

Han her er maler. Og en glir så let i maling.

MALLA.

Taler du af erfaring?

BIRGIT.

Tildels. Jeg kænte en maler „på studierejser“, du. Han var gift; men jeg tror ikke, han rigtig visste med hvem.

MALLA.

De er jo også så opøvet i at blande farver.

BIRGIT.

Du er rent ut letsindig! Kan du ikke se, at Karen sværmer for ham?

MALLA.

Jo, jeg kan. — De fleste kvinner, Birgit, „sværmer“ en liten smule omkring 30-årene. Jeg er så vant til det. Jeg er også vant til, at netop da forsømmer mænnene dem. Så kan meget hænde. Men ikke Karen.

Sommetider har jeg set to væninner sværme på én gang — og det for én og den samme! Ja-mæn har jeg så. Og da blir de undertiden skinsyke på hværandre. Ganske som

i unge dager. Bare meget dypere! — Ja, du får undskylde, om jeg ler lit. — Også at jeg tar mig en pris på det?

BIRGIT.

Vær så god! Men du får virkelig undskylde mig, om jeg ikke ler med.

MALLA.

Du har jo allerede været en tur i skogen, du også?

BIRGIT.

Ja.

MALLA
(som netop har fåt sin snusdåse op).

Ja, *det* var naturligvis ikke for at sværme?

BIRGIT.

Der, like over plænen, så jeg en rød kjole mellem trærne.

MALLA.

Karen har ingen rød kjole.

BIRGIT.

Nej. Men Helga har.

MALLA.

Helga?

(Stilhed.)

BIRGIT.

Nå, — du ler ikke længer?

MALLA.

Det er jo skoletid?

BIRGIT.

Det er skoletid. Det sa jeg mig selv. Og derfor gik jeg nærmere. Ansigtet, hodet kunde jeg ikke se. Bare kjolen. Men da jeg kom, var kjolen borte. Alt, hvad jeg siden ropte og søkte, — borte.

MALLA.

Så gik du til instituttet?

BIRGIT.

Så gik jeg til instituttet. Jeg kom in i øverste klasse. Der var ingen Helga.

MALLA.

Er det muligt?

BIRGIT.

De spurte, om hun ikke var hos os?

MALLA.

Hos os?!

BIRGIT.

Hun var gåt til os. Hun havde klæd sig om for at gå til os. I klassen var der en stilhed som i et dødshus. De bad mig gå in til bestyrerinnen. Jeg gik. Der var samme stilhed. Flere lærerinner var der. En ung pige, Helgas væninne, stod og gråt henne ved et vindu.

MALLA.

Kære, hvad er det? Uf, du gør mig så ræd! — Nej, slike unge piger skulde aldrig være hjemmefra! — Hvad er det? Kære, hvad er det?

BIRGIT.

Disse to unge piger, og flere til, havde i våres om aftnerne været i byen og i teatret. Somme havde vist brev fra slægtninger i byen, at de skulde komme og være med dem. Naturligvis skulde de så sove hos dem. Men de var ganske alene, og de sov på et hôtel.

MALLA.

På hôtel?!

BIRGIT.

De gav sig der andre navn. Helga kalte sig Tea Karlsen!

MALLA.

Tea Karlsen? — Jeg har mottat brev til Tea Karlsen!

BIRGIT.

Ja, de var til Helga, de. Og nu, da jeg så væninnen, er der ingen tvil. De var i teatret med Henning! Også da havde Helga sin røde kjole.

MALLA.

Nej, nu går det for vidt!

BIRGIT.

Å, der er mere! — Men jeg vilde ikke in

i det. Jeg sa, jeg skulde hjem efter hennes mor eller efter dig. — Gå nu du! Ænnu vét Helga selv ingen ting. Vær der, når hun kommer!

MALLA.

Ja! Straks! Straks!

BIRGIT.

Hvis jeg ikke væntede professor Turman, så gik jeg ut at søke Karen. Men nu er klokken alt elve, ser jeg, og professoren er jo præcis.

MALLA
(som har tat hat på).

Som et ur. — Nej, du gode gud! — Og hvor Helga kan forstille sig!

BIRGIT.

Nå, for den saks skyld —! Vi har alle noget, vi gemmer på med den uskyldigste mine af værden.
(Hun rækker Malla hennes snusdåse. Den stod igen på bordet.)

MALLA.

Så den havde jeg glemt? Det har aldrig hændt mig! Nå, dette vil bli en dag —!
(går. Utenfor hører vi henne sige:)
Ja, det er her!

BIRGIT.

Der er han alt! (ivrig.) Nej, nej, ta ikke døren med Dem! Lad døren stå åpen!

ANNET MØTE.

TURMAN
(utenfor).

Skal døren stå åpen?

BIRGIT.

Vi har tapt nøklen. Det er en gammeldags lås. Hvis den smæller i, får vi den ikke op igen.

TURMAN
(som er kommet fræm).

Men det forekommer mig, at her er en dør til?

(Peker på fløjdøren.)

BIRGIT.

Ja, den fører til en lang gang, som løper rundt hele huset. Men der er malet, og norsk maling tørker aldrig.

TURMAN.

Nej, den gør ikke, det. — — Ja! — Ja, De er —?

BIRGIT.

Jo, jeg er.

TURMAN.

Så *det* er De!

BIRGIT.

Og De er —?

TURMAN.

Jo, jeg er.

BIRGIT.

Værs'go ta plas! De undskylder vel, at straks vi kommer hjem, sender vi bud efter Dem?

TURMAN.

Det er jo, som det skal være. — Kan vi tale om dette for åpne dører? Det skal jo dog være en hemmelighed?

(ler.)

BIRGIT.

Vi har intet annet sted at være. Malingen er ikke tør.

TURMAN.

Så ja. — Javist, ja.

BIRGIT.

De ler!

TURMAN.

Nå — det gør jeg ofte. — Det meste er til at le af.

BIRGIT.

Hvad ler De så af her, om jeg tør spørge?

TURMAN.

Nå! Siden De vil vite det —: en kan straks skønne, at her ingen manfolk er i huset. Det går så underlig til. — Ja, jeg siger det ikke for at være uartig — straks da!

BIRGIT.

Det går nok underlig til, hvor der ingen kone er også? Efter Deres egne brev at dømme da?

TURMAN.

Ja, med Tygesen er det klejnt.

BIRGIT.

Og det ler De af?

TURMAN.

Ja, for nu er det kommet så vidt me'n, at når jeg siger: „åsdan er det med dig, Tygesen?" — så skriker'n.

BIRGIT.

De er altså blet uforlikte?

TURMAN.

Langt fra! Nej, Tygesen og jeg, vi er gamle vænner! Nej da! Han kørte mig hit ut.

BIRGIT.

Tygesen?

TURMAN.

Han har slåt sig på knæet; han kan vanskelig gå; så kører han.

BIRGIT.

Han vét, De er *her?*

TURMAN.

Ja da! Han vænter på mig. Tygesen vil

gærne ha forlik. Men han vil ikke gi efter. Ha, ha!

BIRGIT.

De synes ikke at være en meget medlidende væn?

TURMAN.

Jo kors! Jo da! Jeg har vondt af alle, som gifter sig.

BIRGIT.

Også jeg er gift.

TURMAN.

Jeg vét det. Mannen i Odessa. Og De her. Jo da!

BIRGIT.

Det der skal du ha igen!

TURMAN.

Å, du hellige ægtestand! — Ja, hvad tænker De at gøre for at få Tygesen in i den igen? *Det* er vel, hvad vi skal snakke om?

BIRGIT.

Har vi virkelig fordret for meget?

TURMAN.

Ja, det har I!

BIRGIT.

Trænger han da alle de karter, han hænger op?

TURMAN.

Nej, ikke et eneste ét.

BIRGIT.

Ikke et eneste ét?

TURMAN.

Han kan de fleste utenad, længe før han ser dem. Og de andre, med det samme han tar i dem.

BIRGIT.

Og allikevel driver han sin datter ut af huset for deres skyld? Og stænger for sin kone med dem!

TURMAN.

Tror De, han bor der selv da?

BIRGIT.

I huset? Har også han flyttet ut? For sine karter?

TURMAN.

Han har aldrig flyttet in, frue. — Tygesen bor i sin fantasi, han, d. v. s. i det hus, den lager for ham. Og det er et ganske annet hus; eller rettere ganske andre hus.

BIRGIT.

Nu forstår jeg Dem.

TURMAN.

Ja, dette er ting, jeg har min moro af. På samme måte med Tygesen og hans kone. Tygesen har så mange koner, så!

BIRGIT.

Har Tygesen? Å, De mener figurlig!

TURMAN.

Det meste er figurligt med Tygesen. Han har likeså mange koner, som han har stemninger til; en for hvær. Likeså mange hus bor han i også.

BIRGIT.

Han er gal, mener De?

TURMAN.

Hys! — Var jeg sikker på, ingen hørte os —? En kan så let komme til at tale om strikke i hængt mans hus; for her er så mange af det slag.

BIRGIT.

Tal bare!

TURMAN.

En stor del af disse folk med fantasi, frue — —

BIRGIT.

Er gale? Uten at folk skønner det?

TURMAN.

Deres ord og ikke mine! Ha, ha!

BIRGIT.

De har aldrig tænkt Dem, at det kunde være omvendt?

TURMAN.

Omvendt? Hvad, frue?

BIRGIT.

At disse folk med fantasi er de eneste, som ser? Trods alle fejltagelser de eneste. At et mænneske virkelig kan være flere, så Tygesens fantasi forsåvidt har ret? Og at tingene her i værden, — ja, hvad de er, vét vi vel ikke; vi får holde os til, hvad vi ser i dem; så at Tygesen også forsåvidt har ret?

TURMAN.

Å —! Så'n!

(flytter sig.)

BIRGIT.

Ja, De har grun til at bli ræd mig; for også jeg er en af de gale! Og da De naturligvis tror, jeg er utilregnelig, så kan det jo ikke skade nogen, hvad jeg siger. Jeg mener nemlig, at den meste ugreje i værden kommer fra dem, som ingen fantasi har.

TURMAN.

Ja da! Naturligvis!

BIRGIT.

Havde Tygesen ikke truffet igen en viss gammel væn, så var her aldrig hændt noget galt. Og havde hans væn ikke bestandig været i vejen, så var her nu forlik.

TURMAN.

Men dette er jo akkurat Tygesen! Hvoraf vil De, at jeg har været i vejen for forlik?

BIRGIT.

Af Deres egne brev.

TURMAN.

Af mine egne brev? — Jeg vét ikke engang, hvad jeg selv skriver? Nej, naturligvis.

BIRGIT.

Nej, De gør ikke det.

TURMAN.

Nej vist, nej! — Er det ved at holde brevene mot dagen, at De —?

BIRGIT.

Ved at læse likefræm. Ved at se. Det kan ikke De.

TURMAN.

Nej, jeg begynner at tro det. — Jeg kan vel ikke se Dem nu?

BIRGIT.

De? Mig? Nej!

TURMAN.

De er usynlig? — Så vidt har Tygesen ænnu ikke drevet det.

BIRGIT.

Bevis, at De kan se mig!

TURMAN.

Jeg skal bevise det? — Ja, jeg fant nu fræm hit, jeg sitter, da. Men er det ikke bevis

nok, så får De gå etsteds hen, hvor der er mange folk. Så skal jeg komme efter og prøve, om jeg kan finne Dem ut.

BIRGIT.

Kan De se den hånd?

TURMAN.

Ja, den hånd? En hånd. En fruentimmerhånd. — Tror De, jeg ikke kan se den?

BIRGIT.

De ser den virkelig?

TURMAN.

Er også den usynlig?

BIRGIT.

Ser De da, at det er *min* hånd?

TURMAN.

Skulde det være en annens?

BIRGIT.

Hvoraf ser De, at den er min?

TURMAN.

Nå, — deraf, at den hænger fast ved Deres arm. Ser ikke De det?

BIRGIT.

Jo. Men at Deres hånd er Deres, det kan jeg se af andre ting.

TURMAN.

Skal vi til med den også?

(lægger den fræm.)

BIRGIT.

Nej, De har vist nok med min. Hvad ser De så?

TURMAN

(flytter nærmere).

Hm. Jeg ser —, nå, jeg ser fem fingrer. Noget lange. Og en ring. Og en håndflate også. Jeg bemærker intet særligt ved den. Nej, jeg gør ikke. — Ja, hvad vil De, jeg skal se?

BIRGIT.

Alt.

TURMAN.

D. v. s. håndledet også?

BIRGIT.

Hvis De kan.

TURMAN.

Det er temmelig rundt. Hvad? Og så har det et armbånd. — Ja, jeg forstår mig ikke på gullsaker.

BIRGIT.

Sig, hvad De forstår!

TURMAN.

Om hånden?

BIRGIT.

Nå ja, om hånden!

TURMAN.

Den har ikke ofte været i vaskebaljen; for den er så hvit.

BIRGIT.

Er *det* alt?

TURMAN.

Nej. Der kan vist siges meget om den. Men jeg skønner ikke, hvad De vil, jeg skal se. Mener De årerne? — Eller neglerne? Kanske De mener linjerne? — Skal jeg spå?!

BIRGIT.

Hvis De kan.

TURMAN.

Nej, jeg kan ikke. Jeg tror da heller ikke på det. Det er ikke for det.

BIRGIT.

Men en annen en, en med fantasi, vét De, hvad han så?

TURMAN.

Nå da?

BIRGIT.

Han så min karakter i den. Så temmelig min historie også.

TURMAN.

I hånden?

(ser på den.)

BIRGIT.

I og utenpå. — Og kom den ham så nær som nu Dem, følte han den —, kænte den støte fra eller dra til.

TURMAN.

Å, fa'en?

BIRGIT.

Ha, ha, ha! Og De ser mig? De forstår kvinnen? De forklarer ægteskabet? *De* tør blande Dem i forhold så mangfoldige og fine som de mellem Tygesen og hans hustru?

TURMAN.

Det har jeg aldrig gjort!

BIRGIT.

Ingen kyniker forstår, at han det gør. — Ja, De får undskylde ordet!

TURMAN.

Jøs, ja da! — Men blandet mig in i noget forhold mellem nogensomhelst —? Aldrig!

BIRGIT.

Æn hvær gang De gjorde nar af Tygesen?

TURMAN.

Å, *det* mener De? Tygesen og jeg er gamle vænner. Tygesen vilde ikke trives, om jeg ikke gjorde lit nar af ham.

BIRGIT.

Så flytter jeg det over i strøk, De kænner bedre til. Da Istar, den assyriske —

TURMAN.

— hvad for noget? —

BIRGIT
(uten at stanse).

— blev forlat og vansmægtede, søkte hun til sin søster i underværdenen.

TURMAN.

Det vét De?

BIRGIT
(uten at stanse).

Tænke sig gudinnen styrte sig fra illusjonernes sol-rike dit ner! For *der* er da al fantasi slukt.

TURMAN.

Ja, *der* er ingen fantasi! Ha, ha!

BIRGIT.

Hun møttes bestemt af latter! — Jeg synes, jeg kan høre den med sine genlyd i de øde, klamme haller der nere.

TURMAN.

Det er bra, det der!

BIRGIT.

Men når nu Tygesen er forlat, og når *han* jages af sin rædde fantasi og så søker råd hos Dem . . .

TURMAN.

Så *jeg* skal være underværdenen?

BIRGIT.

De skryter jo af, at også De ser alting uten fantasi? At De ser mænneskene, som de er, d. v. s. uten illusjon? Ja, det er underværdenen, det.

TURMAN.

Godt gjort! De er flink!

BIRGIT.

Istar blev næsten vanvittig. Vænt bare; De skal nok få se følger her også.

TURMAN.

Det kan De ikke mene? Hvad? —

BIRGIT.

Hvis fru Tygesen ikke vender tilbake til sin man . . .

TURMAN.

Hvad siger De?

BIRGIT.

Ja, hænder det, som *jeg* tror let kan hænde, så gør hun det ikke; hun er for stolt til det.

TURMAN.

Er der fare for at fru Tygesen —?

BIRGIT.

Ja der er. Og kommer forældrene fra hværandre, går det galt med datteren.

TURMAN.

Er dette sant?

BIRGIT.

I slike forhold er der mysterier. Der skal fantasi til at ane dem, æn sige se dem. Men De har ikke set nogenting.

TURMAN.

Jeg tror, jeg er kommet in i et heksekøkken. — De vil ikke være med mig til Tygesen? Nu straks?

BIRGIT.

Det er Deres alvor?

TURMAN.

Mit fulle alvor!

BIRGIT.

Og der vil De hjælpe til, hvad De kan?

TURMAN.

Med alt, jeg kan.

BIRGIT.

Og tør ikke gøre nar af ham?

TURMAN.

Skal jeg ikke få gøre nar af ham? Som han nu er? Tygesen? Nej, frue, nej, det går jeg ikke in på. Det kan jeg ikke la være! Tygesen vilde heller ikke like det.

De må ikke tro, frue, at *det* har været i vejen! Nej, betingelserne har været i vejen; de var for stride.

BIRGIT.

Jeg skal nok vise Dem, at det var de slet ikke!

TURMAN.

De vil ikke gøre afslag?

BIRGIT.

Langt fra! Jeg vil kræve mere.

TURMAN.

De vil kræve mere? Ha, ha!

BIRGIT.

Meget mere!

TURMAN.

Nej, det skal bli moro! Det må jeg se på! — For fruentimmer at være, så er De . . .

BIRGIT.

Er De færdig?

TURMAN.

Ja da!

BIRGIT.

Værs'go!

TURMAN.

De først, frue!

BIRGIT.

Jeg er værtinne her.

TURMAN.

Ja, det er ikke jeg. Men underværdenen vét jeg plejer komme sist.

BIRGIT.

Ikke for fantasien! Nej! Den er både først og sist. — Og her er den ræd, at underværdenen skal smække døren i for den.

TURMAN.

Å, — således!

(går; hun efter.)

TREDJE MØTE.

KAREN
(straks efter springende in. Hun ser sig om, lytter. Kommer lit efter lit til ro. Går mot højre, ser ut, gir et let skrik, flyr. HENNING står straks efter i stuen).

HENNING.
De trodde ikke, jeg kunde finne fræm?

KAREN.
Jeg trodde ikke, De turde.

HENNING.
Jeg så jo de andre gå ut. Vi er aldeles alene.

KAREN.
Men det må vi ikke være!

HENNING.
Hvorfor?

KAREN.
Her kan komme nogen hvært øjeblik.

HENNING.
Å, bare derfor!
(går tilbake.)

KAREN
(ser efter ham).
Nej, nej, nej! For alt i værden, luk ikke! Døren kan ikke åpnes igen! (Samtidig høres den at smælle i. Med et utrop:) Nu er vi innestængte!

HENNING
(kommer igen).

Kan den ikke åpnes?

KAREN.

Det er en gammel lås med nøkkel, og den har vi tapt. Vi kan ikke få døren op uten med smed!

HENNING.

Men døren der da?

KAREN.

Er aflåst. Å, hvad skal vi gøre? Vi kan ikke komme ut.

HENNING.

Så meget bedre! Så kan heller ingen komme in.

KAREN.

Hvad vil folk sige? Hvad tør de tænke?

HENNING.

Det er mig aldeles likegyldigt.

KAREN.

Men ikke mig! Gud, ikke mig!

HENNING.

Tillad mig, frue; den, som har brut med sin man, må også bryte med, hvad folk siger.

KAREN.

Nej, nu må og vil jeg være forsigtigere æn nogensinne! — Det er utilladeligt, hvad De her

gør! — En stor skam er det også! Og De, som før var så hensynsfull?

(gråter.)

HENNING.

Nej, lad os nu komme over dette! Engang må vi begynne at forstå hværandre.

KAREN.

Jeg forstår Dem så godt! Siden De så, jeg tok her ut og ikke in til min man, — viser De mig ikke længer agtelse. Den, som er forlat af sin man, blir forlat af andre også!

(sætter sig overgit.)

HENNING.

Nej, kære frue, ta det ikke så! Gråt ikke! For hvad er det egentlig? Jeg har fra første dag vist Dem ærbødighed; den mest uskrømtede ærbødighed. Lit efter lit blev den til hengivenhed. Er hengivenhed mindre æn ærbødighed? De syntes ikke det den gang. Ænnu for nogen dager siden var De af en annen mening.

KAREN.

Jeg har været uforsigtig.

HENNING.

Ved at vise mig hengivenhed igen? Det skulde De ikke angre; for vi har virkelig havt en nydelig rejse.

KAREN.

Men dermed må det være slut.

HENNING.

Når omstændighederne er rigtig gunstige, frue, så plejer gensidig hengivenhed gå over til mere. Og omstændighederne har været så gunstige som muligt. Har de ikke?

KAREN.

De har ikke lov til at si mig dette!

HENNING.

Nej, sit, sit! Jeg bér Dem! Jeg må dog virkelig få tale ut. Får jeg lov til at si, at det skylder De mig?

KAREN.

Men hvad vil folk sige, når de finner os her?

HENNING.

De vil sige, at havde vi noget at skjule, så lukte vi os ikke in i storstuen midt på lyse dagen, — især når der var jærnstænger for vinduerne, så en ikke kan komme ut den vej heller. Nej, hvad folk vil sige, kan vi ta med ro.

Vær snil! De vét det, længe før jeg nu siger Dem det, at som det står mellem os to, må der et opgør til. De har længe prøvd at undgå det. Idag har jeg foresat mig, at det skal ske. De har tat mig så helt, at jeg kan ikke mere være fra Dem. Nej, jeg kan ikke.

KAREN.

Hvor mange har De sagt det før?

HENNING.

Jeg spør ikke Dem, jeg, om hvor mange *De* har hørt sige det før. Gør jeg vel? Skønt jeg vét, at det er ikke få. På alle Deres rejser har De været dygtig feteret. De holder af at bli gjort kur til. De har øvelse i det også. De har bestemt også savnet det en tid?

Jeg er meget mer oprigtig, jeg, æn De er.

KAREN.

Men det, De der siger mig, er noget ganske annet.

HENNING.

Er det det? — Nå, — om det havde været det samme, d. v. s. at også De havde havt en del forhold før i dag, — hvad gjorde så det mig? Jeg holder på samme ret for kvinner som for mæn. Hjærte er hjærte, og elske må de. Og jeg tror aldrig en døjt på, at alle mænnesker er skapt for at elske bare én — og bare én gang.

Hvis De holder så meget af mig som jeg af Dem, så tænker vi hværken på igår eller på imorgen. Gør vi vel?

KAREN.

Men Henning!

HENNING.

Jo, De er ræd de andre! Jeg vét det. Og De er ræd Dem selv; jeg vét det også. Det eneste, jeg er ræd, — skal jeg sige Dem det?

I min kunst, som i alt det andre? Det er at råke op i noget, som ikke er ægte; — komme til at gøre noget, som der ikke er natur i. Det er jeg ræd. Jeg er ræd det i kærlighed også. Jeg bér ikke om det, jeg ikke selv gir. Det tror jeg, De kan føle?

For der er ikke to slags kærlighed til, en i tam tilstand som husdyr, og en i vill. Der er bare én, og det er den, som er ægte. Den er det, jeg byr. Hvær gang den kommer, kan ingen nægte sig hjemme eller gå til nordpolen uten at spille sit liv — på én gang eller dråpevis, — å, dråpevis!

KAREN.

Der er meget sant i det der. Men der er også noget, som —!

HENNING.

— som De er ræd?

KAREN.

Jeg er så ulykkelig! men jeg blev ænnu mer ulykkelig —

(stanser, dækker sit ansigt.)

HENNING

(ganske nær).

Den hvite hånd der for ansigtet, den siger ikke det. Der er fart i den, livslyst. Noget i den hører mig til; jeg vét det, fra jeg holdt på at male den.

KAREN
(rejser sig).

Nej, nej!

HENNING.

De misforstår mig! — Ikke et øjeblik skulde jeg ville . . . De tar også alting så højtidelig i senere tid. De var morsommere, da De lo.

KAREN.

Å for en skam!

(Hun hulker inne i sit lommetørklæde. Ikke en lyd i rummet.)

FJÆRDE MØTE.

MALLA
(utenfor).

Karen!

KAREN.

Det er Malla!

MALLA
(utenfor).

Karen!

KAREN.

Å, der er noget, som står på! — (svarer:) Ja!

MALLA.

Er døren falt i lås? Jeg må tale med dig!

KAREN.

Hvad er det? — Gud, hvad er det?

MALLA.

Hvorfor har du låst døren?

KAREN.

Det er ikke mig, — men, hvad er det?

MALLA.

Helga!

KAREN.

Helga? — Malla, hvad er det? — Du dræper mig!

MALLA.

Hun er jaget fra instituttet.

KAREN.

Er Helga? — Min Helga? Hvorfor?

MALLA.

Jeg kan ikke stå her og rope det. — Nu må vi redde henne, Karen!

KAREN.

Redde henne?! Hvad er det da?

MALLA.

Hun har sneket sig bort. Hun er til stævnemøte!

KAREN.

Til stævnemøte? Helga?!

MALLA.

I skogen her!

KAREN.

Helga?! Men hvorfor står *du* så her?

MALLA.

Jeg vilde finne *dig!* Og jeg visste jo ikke —

KAREN.

Men så gå da! — Hvor i skogen er det?

MALLA.

Birgit så henne ved pavillonen.

KAREN.

Men så stå da ikke her! Gå!

MALLA.

Ja, ja!

KAREN.

Og smeden! Send bud efter smeden! (in.) Jeg har følt det den hele tid, at over en eller annen af os måtte det gå ut. Men ikke over henne! Ikke over henne! Jeg må komme ut! Jeg må komme ut, jeg også!

HENNING.

Var det ikke best —?

KAREN.

Ti stille! Bort, bort! Jeg siger *bort!* — — Jeg får denne forfærdelige angst igen. Men jeg må sætte imot; jeg må ikke gi efter. For det er, som kan jeg hjælpe henne, her jeg står. Hold dig, Helga, mit barn, for alt i værden! — — Pavillonen? Det er jo like i skogbrynet?! Over plænen her? Jeg må kunne se ditover?

(Hun tar en stol, sætter den foran vinduet, klyver op, åpner.)

Ja! Å, om jeg kunde kaste mig ut; men disse jærnstænger! — Hvor blir dog Malla af? . . — Jeg ser henne ikke over hele plænen; jeg

ser henne ikke nogensteds! Har hun selv gåt efter smeden?! Det kan ikke være muligt! — Å, der inne mellem træerne er det! Der er det! Bare det stykke dit bort! — Nej, jeg holder det ikke ut!

(Hun hopper ner.)

HENNING.

Frue, jeg skal prøve at —

KAREN.

Tal ikke til mig! — Gå af vejen! Lad mig ikke se Dem!

HENNING

(som står til venstre, drar sig helt tilbake. Ses ikke).

KAREN.

Nej, her nere er det værst; jeg må op igen! Jeg må i det minste se Malla komme!

(Op på stolen.)

Hun er der ikke ænnu?! — — Har hun da tat en annen vej? — Græsset er ænnu vått — og sol på, som var der ingen angst til i værden! Å, der borte mellem træerne! . . Sol over dem også. Jeg kan se alt der så tydelig. Nej, jeg holder ikke dette ut.

(Hun bøjer sig bort. Så stiger hun ner igen. Sætter sig på stolen og brister i gråt. Rejser sig.)

Å, hvorfor har jeg sluppet henne fra mig? Helga, mit barn, du kænner mig da vel hos dig? — Så hold dig fast til mig, — Helga, Helga! — Om jeg ropte over dît? Det synes

ikke længer, æn at det måtte kunne høres? Og mig hører hun!

(Op på stolen igen. Roper:)

Helga? (Lytter.) — — Helga? — — Kom hit, Helga! — Det *må* kunne høres; jeg synes, det er blet nærmere nu. (Roper igen.) Helga! Kom hit til mor, Helga! — (Holder inne, gråter.) Jeg skal gi mit liv på, at Helga svarer mig, hvis hun hører. — Helga! — — Er der ikke noget inne mellem træerne der? Noget rødt? Der er! (Roper.) Helga! Helga min, du! — Det *må* være henne! Det er henne! (Skriker.) Ja, det *er* henne! Der kommer hun fræm! Mit barn, min Helga! Ja, det er henne! I sin røde kjole! — — (Roper.) Helga! Her, Helga! — — Hun står og ser! Gud, hvor hun er søt! (Roper.) I vinduet, Helga! Ho, ho! — Hun ser mig! — Gud, hvor hun springer! Så kan hun ikke ha gjort noget galt! Så er det min egen søte Helga! Ha, ha, ha! — Her ja, hit! — Græsset går henne højt op; men hun springer. Hvor frisk hun er! —

Nu ser jeg dig! — Hvad er det? Har hun grætt? Nej! — Gud, så er der noget! Hit, Helga! Ikke der hen! Døren er stængt! Du kan ikke komme in! Hit! — Skønt nu hører jeg, smeden holder på med låsen. —

Under vinduet her! — Hvad er det, Helga? Hvorfor har du grætt? Å, sig mig det! Du begynner igen? — Å, gud! — Du vender dig bort? Det må du ikke! Vær tryg på mig!

Kom nu, Helga! — Døren er vist straks åpen! Skynd dig! (hopper ner.) Hun har ikke havt noget hjem! Hun har ikke havt nogen mor! Og så kan jo alt hænde. Men så kan det også være, hvad det vil, — mit barn er hun, og jeg skal aldrig slippe henne mere!

FEMTE MØTE.

HELGA
(utenfor).

Mor!

KAREN.

Å! (mot henne; omfavnelse.) Hvorfor gråter du? Nej, se på mig!

HELGA
(uten at gøre det).

Jeg må få bli hos dig nu, mor!

KAREN.

Hos mig! Ja! — Og jeg skal bare, bare være god med dig! Men sig mig så alt! — Du har havt et stævnemøte?

HELGA
(gemmer sig dypere).

KAREN.

Du begynner igen på denne forfærdelige gråt, barn. — Er han en skurk?

HELGA.

Ja!

KAREN.

Han er? — Å, Helga! Snak ut!

Jeg er din mor! Din gode mor! Hav tro til mig, du!

HELGA.

Han . . . han . . .

KAREN.

Han —?

HELGA.

. . . han møtte ikke!

(stortuter.)

KAREN.

Han møtte ikke!

(Omfavner, kysser henne, tørker tårerne bort på henne, kæler, ler, danser.)

HENNING

(fræm for åt gå forbi).

HELGA

(skriker, straks hun ser ham, og triver i sin mor for at dra henne væk).

KAREN.

Er det han?!

HENNING

Jeg vidste ikke —

HELGA

Ja, han er det! — (til Henning.) Hvorfor holdt De ikke ord? — Jeg holdt ord!

(kan ikke mere for gråt.)

HENNING.

Sant at sige, det var så længe siden. Jeg havde glemt det.

(hilser og går.)

HELGA

Å, for en skam!

(En forfærdelig dunder høres. Tilsist ryster hele huset. De to flyr fra hinannen og sammen igen. Larmen samler sig i gangen foran stuen.)

HELGA.

Det spøker, mor!

(De vil fly derfra. Da åpnes fløjdørene utenfra af BIRGIT. Bak henne sitter TYGESEN i en stor vogn med to hester for.)

HELGA

(afsted med et skrik mot far'en og op i vognen til ham med det samme).

KAREN

(vil efter, men stanses af BIRGIT).

BIRGIT.

Nej, vænt nu! Malingen kan gå; den spanderer jeg; for jeg har lovet at vise professor Turman —

KAREN

Lad mig —

(TURMAN eg MALLA i det samme fra højre.)

TURMAN.

Tprrrrrr! Betingelserne! Først betingelserne!

(møter for Karen).

MALLA
(stiller sig ved Karens andre side).

Ja, betingelserne!
(holder fast på henne.)

TYGESEN.

Jeg gir mig på nåde og unåde, jeg, Karen!

KAREN.

Gør du, kære Tygesen? Og jeg vil ingen betingelser ha! Jeg vil være hos dig, Tygesen!

TYGESEN.

Kære Karen, havde jeg ikke vondt i en fot, så kom jeg og bar dig op i vognen til os!

HELGA.

Mor!

MALLA.

Men skal geografien så —?

TYGESEN.

Nej, nej! Kom du Karen, så skal der bli slik plas, så —?

TURMAN.

Stop, stop! — Se, der stryker'a!

BIRGIT.

Kan De se? *Plaudite,* professor!

Trykfejl.

S. 16, 11te Linje fra neden kvister, læs: kvisker.

3 2044 004 343 034